

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Problematika zaměstnanecké daně v ČR a ve vybraných zemích EU
The Issue of Employment Tax in the Czech Republic and Selected EU
Countries

Student: Bc. Žaneta Grohmannová
Vedoucí diplomová práce: prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2011

Čestné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, vypracovala samostatně na základě uvedené literatury a pod vedením svého vedoucího diplomové práce. Přílohy č. 1,2,3 jsou formuláře daňových přiznání, které jsem vyplnila.

V Ostravě dne 29. dubna 2011

Bc. Žaneta Grohmannová

Obsah

Úvod.....	1
2. DAŇ Z PŘÍJMŮ ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI A DAŇOVÉ ÚLEVY V ČESKÉ REPUBLICE	3
2.1 Definice a funkce daně, třídění daní.....	3
2.2 Charakteristika DzPFO ze závislé činnosti a z funkčních požitků.....	6
2.3 Slevy na dani dle § 35ba ZDP	9
2.4 Sazba daně.....	13
2.5 Superhrubá mzda.....	13
2.6 Pojistné sociálního pojištění.....	14
2.6.1 Konstrukce sociálního pojistného	15
3. DAŇ Z PŘÍJMŮ ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI A SLEVY NA DANI VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EU	17
3.1 Daňový systém na Slovensku.....	17
3.1.1 Charakteristika daní z příjmů FO na Slovensku.....	18
3.1.2 Slevy na dani	23
3.1.3 Mzda.....	25
3.1.4 Konstrukce sociálního pojistného	26
3.2 Daňový systém v Polsku	28
3.2.1 Charakteristika daní z příjmů FO v Polsku	30
3.2.2 Slevy na dani a ze základu daně.....	35
3.2.3 Konstrukce sociálního pojistného	36
3.2.4 Trh práce a mzdy.....	39
4. SROVNÁNÍ DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ ZAMĚSTNANCŮ NA VZOROVÝCH MODELECH.....	41
4.1 Poplatník A.....	42
4.1.1 Poplatník A žijící v České republice	42
4.1.2 Poplatník A žijící na Slovensku	43
4.1.3 Poplatník A žijící v Polsku.....	44
4.1.4 Srovnání daňového zatížení poplatníka A v České, Slovenské a Polské republice .	44
4.2 Poplatník B.....	45
4.2.1 Poplatník B žijící v ČR.....	46
4.2.2 Poplatník B žijící na Slovensku	46

4.2.3 Poplatník B žijící v Polsku	47
4.2.4 Srovnání daňového zatížení poplatníka B v České, Slovenské a Polské republice	48
4.2.5 Porovnání daňových slev	49
4.3 Srovnání České, Slovenské a Polské legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob	50
Závěr.....	53
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	55
SEZNAM ZKRATEK.....	57
SEZNAM TABULEK.....	58
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	59
SEZNAM PŘÍLOH	60
PŘÍLOHY	

Úvod

Daně jsou nedílnou součástí života každého člověka. Setkáváme se s nimi jak v profesním, tak i v osobním životě. Daňová soustava zajišťuje prostředky do státního rozpočtu, které v potřebném rozsahu zabezpečí potřeby státu jako celku, potřeby rozvoje krajů a potřeby rozvoje obcí. V posledních deseti letech mnohé země přistoupily k úpravám svých daňových systémů.

Daňovému zatížení jednotlivců je na poli světového i domácího výzkumu věnována značná pozornost. Důraz se klade především na sazbu daně. Nastavení osobní důchodové daně je však mnohem složitější. Vliv na konečnou výši daně má celá řada aspektů, jako například rodinný status poplatníka, výše příjmů apod. Tyto aspekty různě upravují daňovou povinnost, v důsledku čehož konečná výše daně nemusí odpovídat výši daňové sazby.

Konečnou výši daně vzhledem k příjmu a velikost vlivů zmiňovaných aspektů na daňovou povinnost umožňuje ukázat výpočet daňového zatížení. Aplikací výpočtů daňového zatížení na Českou, Slovenskou a Polskou republiku práce umožňuje rozšířit povědomí o daňovém zatížení a také ukázat, že daň není určena pouze základem a sazbou daně, ale také řadou dalších položek, které poplatník může využít ve svůj prospěch, tedy ke snížení svého daňového zatížení.

Diplomová práce je, z hlediska dostupnosti zdrojů, zaměřena na poplatníky fyzické osoby v České, Slovenské a Polské republice, kteří mají pouze příjmy ze závislé činnosti. Obsahuje přehled o nastavení daně z příjmů fyzických osob, způsobu výpočtu daňového zatížení a výši daňového zatížení u vybraných skupin poplatníků. Sledovaným časovým obdobím pro potřeby této práce je rok 2010.

Hlavním cílem práce je komparace daňového zatížení v České, Slovenské a Polské republice a kvantifikace rozdílů u různých skupin poplatníků a vymezení jednotlivých slev, které poplatník může uplatnit.

K dílčím cílům práce náleží postihnout rozdíly v nastavení daně z příjmů fyzických osob ve sledovaných zemích a ukázat vliv určitých aspektů na výši daňového zatížení.

Práce bude systematicky rozdělena do 3 částí, které na sebe budou vzájemně navazovat.

Teoretická část práce bude rozdělena na dvě části, přičemž první část je zaměřena na vysvětlení základních daňových pojmů a na základní charakteristiku daně z příjmů fyzických osob v České republice. Vymezíme jednotlivé odpočty od základu daně, které může poplatník v roce 2010 uplatnit. Druhá část je zaměřena na základní charakteristiku daně z příjmů fyzických osob na Slovensku a v Polsku a jednotlivé odpočty od základu daně. Jako právní základ, z něho bude při zpracování vycházeno, slouží český zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, slovenský zákon č. 595/2003 Z. z. o daních z príjmov, ve znění pozdějších předpisů a polský zákon o dani z příjmů fyzických osob ze dne 26.července 1991 (Dz.U. 1991 nr. 80 poz. 350), ve znění pozdějších předpisů. Celá práce tedy vychází z legislativy platné k 31.12.2010.

V praktické části práce budou vypočteny a následně srovnávány hodnoty daňového zatížení vybraných poplatníků žijících na území České, Slovenské a Polské republiky. Srovnání daňového zatížení vybraných poplatníků, kterými jsou svobodný a bezdětný muž a ženatý muž s dvěma nezletilými dětmi, žijících v jednotlivých zemích, bude provedeno za zdaňovací období 2010. S provedených výpočtů a získaných údajů jsou vyvozeny závěry reálného daňového zatížení v jednotlivých zemích.

Postup práce spočívá v nastudování odborné literatury vážící se k problematice stanovené v názvu diplomové práce, v závislosti na nichž porovnáme daňové zatížení. Dále vytvoříme vzorové modely, následně komparaci zatížení všech srovnávaných zemí, posoudíme vliv na daňové zatížení na skupiny poplatníků a nakonec vytvoříme závěry.

Diplomová práce je založena na následujících metodách: analýza, komparace, indukce, syntéza.

Při zpracování této diplomové práce je použita veškerá potřebná odborná literatura a internetové zdroje.

2. DAŇ Z PŘÍJMŮ ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI A DAŇOVÉ ÚLEVY V ČESKÉ REPUBLICE

V rámci této kapitoly se nejprve zaměříme na vysvětlení základních daňových pojmů a na základní charakteristiku daně z příjmů fyzických osob (dále jen „DzPFO“). Vymezíme jednotlivé odpočty od základu daně, které v roce 2010 může poplatník uplatnit. Takto vymezené poznatky budou využity jako teoretický poklad pro další části práce.

2.1 Definice a funkce daně, třídění daní

Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Jedná se o neúčelovou¹ a neekvivalentní² platbu, která se buď pravidelně opakuje v určitých intervalech (např. daň z příjmů), nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (daň darovací).³

Lze sledovat čtyři základní funkce daní, a to:

- alokační,
- redistribuční,
- stabilizační,
- fiskální.

Alokační funkce se používá v případě, kdy na trhu nedochází k efektivní alokaci zdrojů, která může být způsobena tržními selháními (externality, nedokonalá konkurence, existence veřejných statků).

Redistribuční funkce je uplatňována ve smyslu spravedlivého rozdělení důchodu ve společnosti, tedy veřejné finance mají za úkol redistribuovat část bohatství od bohatších poplatníků k chudším.

Stabilizační funkce zmírňuje cyklické výkyvy v ekonomice, pro zachování dostatečné zaměstnanosti a cenové stability.

¹ Pozn.: Neúčelovostí se rozumí skutečnost, že konkrétní daň v určité výši nemá financovat konkrétní vládní projekt, nýbrž se stane součástí celkových příjmů veřejného rozpočtu, z něhož se budou financovat různé veřejné potřeby.

² Pozn.: Neekvivalentnost znamená, že poplatník nemá nárok na protihodnotu ve výši odpovídající jeho platbě.

³ KUBÁTOVÁ, K., (2006), s. 15.

Rozpočtová funkce není funkce, která má stejné postavení jako tři funkce výše uvedené. Má za cíl získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů, z nichž jsou poté financovány veřejné výdaje.

Daně lze třídit z mnoha různých hledisek, např. podle dopadu, objektu, veličiny, adresnosti, druhu sazby, stupně progrese, daňového určení atd. Jedno z nejzákladnějších rozlišení daní je podle způsobu jejich uložení, a to na daně přímé a nepřímé.

- Daně přímé platí poplatník na úkor svého důchodu a předpokládá se, že je nemůže přenést na jiný subjekt. Do přímých daní patří: daně z příjmů, daň z nemovitostí, daň dědická, daň darovací, daň z převodu nemovitostí, daň silniční.
- U daní nepřímých se předpokládá, že je subjekt, který daň odvádí, neplatí z vlastního důchodu, ale že je přenáší na jiný subjekt.⁴ Subjekt, který nepřímé daně odvádí (plátce), není totožný se subjektem, který je nese (poplatníkem). Plátce tak tuto daň přenáší zcela legálně prostřednictvím ceny na poplatníka. Do nepřímých daní patří: daň z přidané hodnoty, daně spotřební a daně ekologické.

Konstrukční prvky daně rozhodují o tom, v jaké míře budou daně dopadat na jednotlivé subjekty⁵. Konstrukce jakékoliv daně je často považována za velmi složitou a mezi její základní prvky patří:

- daňový subjekt,
- předmět daně,
- osvobození od daně,
- základ daně,
- odpočty od základu daně,
- sazba daně,
- slevy na dani.

Daňovým subjektem je každá osoba, která je podle zákona povinna daň strpět, odvádět nebo platit. Základními daňovými subjekty jsou poplatník a plátce daně⁶. Daňový

⁴ KUBÁTOVÁ, K., (2009), s. 32.

⁵ VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L., (2008), s. 11

⁶ FOJTÍKOVÁ, J., (2008), s. 17

poplatník je pojem, který se používá u přímých daní a plátce daně je název subjektu používaný u daní nepřímých.

Poplatníkem je právnická nebo fyzická osoba, jejíž majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani. **Plátcem** je právnická nebo fyzická osoba, která je povinna příslušnou daň vypočítat, vybrat, srazit a odvést do příslušného rozpočtu prostřednictvím správce daně⁷.

Předmět daně je jednoznačně a úplně zákonem vymezený objekt daně. Objektem daně je obecně veličina, ze které se daň vybírá. Předmět daně je bezpochyby užším pojmem než objekt daně. Od tohoto se liší převážně tzv. negativním vymezením předmětu daně, což představuje jmenovitý výpis části objektu daně, na který se daňový zákon nevztahuje.

Osvobození od daně je možné vymezit jako část předmětu daně, která sice podléhá příslušnému daňovému zákonu, ale daň se z ní nevybírá, tzn. nevstupuje do základu daně.

Podkladem pro výpočet daně je **daňový základ**. Jedná se o upravený a specifikovaný předmět zdanění podle zákonných pravidel⁸. Musí být vyjádřen v měřitelných jednotkách, a to buď ve fyzických (např. kus, m², tuna spod.), nebo v peněžních jednotkách⁹. Daňový základ je také časově vymezen. Časové vymezení základu daně představuje stanovení zdaňovacího období. Zdaňovací období je interval, ve kterém se základ daně zjišťuje. U přímých daní je zdaňovacím obdobím 12 měsíců, zpravidla kalendářní rok.

Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně vypočte velikost daně. Podle typu základu daně rozlišujeme pevnou a relativní sazbu daně. Pevná sazba daně je taková, která je vztažena k fyzikální jednotce základu daně. To předpokládá, že základ daně je ve fyzických jednotkách také vyjádřen. Relativní sazba

⁷ FOJTÍKOVÁ, J., (2008), s. 17

⁸ FOJTÍKOVÁ, J., (2008), s. 18

⁹ KUBÁTOVÁ, K., (2009), s. 41.

daně je užívána tam, kde je hodnotový základ daně. Sazba pak udává určité procento ze základu daně.

Důležitým prvkem konstrukce daně jsou **slevy na dani**. Sleva na dani znamená možnost snížit částku daně za stanovených podmínek. Je možné rozlišit absolutní a relativní slevu na dani.

Konstrukční prvky daně se podílí na stanovení daňové povinnosti. Daňová povinnost vzniká následovně. Sečtou se zdanitelné důchody ze všech zdrojů, čímž vznikne daňový základ. Od daňového základu se odečtou úlevy ve formě odčitatelných položek a vznikne tak upravený základ daně. Upravený základ daně se zdaní příslušnou sazbou. Vypočtenou daň je pak ještě možno snížit o úlevy ve formě slevy na dani a výsledkem je daňová povinnost¹⁰.

Důchody poplatníků jsou v mnoha zemích zatíženy nejen daní, ale i příspěvky, které zaměstnanci a osoby samostatně výdělečně činné platí na povinné sociální a zdravotní pojištění.

2.2 Charakteristika DzPFO ze závislé činnosti a z funkčních požitků

DzPFO ze závislé činnosti a z funkčních požitků je v České republice upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“). Tento zákon upravuje daň z příjmů fyzických i právnických osob a k 31.12.2010 byl již 112krát novelizován. Daň z příjmů je přímou důchodovou daní a týká se tedy všech skupin ekonomicky aktivního obyvatelstva. Patří mezi nejdůležitější daně, jejíž příjmy plynou do veřejného rozpočtu.

Následující výklad zahrnuje legislativní vymezení daně z příjmů za rok 2009 a 2010. Při tomto výkladu se vychází ze ZDP pro dané zdaňovací období¹¹.

Základem daně z příjmů fyzických osob v České republice jsou veškeré příjmy fyzických osob s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně. Jde o příjmy peněžní,

¹⁰ KUBÁTOVÁ, K., (2009), s. 185

¹¹ zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

nepeněžní, ale příjmy získané směnou. Příjmem je myšleno peněžní i nepeněžní plnění, kterým je dosaženo navýšení majetku poplatníka.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6),
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- příjmy z pronájmu (§ 9),
- ostatní příjmy (§ 10).

Mezi příjmy, které nejsou předmětem daně, patří například příjmy získané darováním nemovitosti nebo movité věci nebo majetkového práva, některé půjčky a úvěry, příjmy z vypořádání společného jmění manželů atd.

Rozsáhlou kapitolu v daňovém zákoně tvoří příjmy od daně osvobozené, což jsou příjmy, které jsou předmětem daně, ale přesto se z nich daň neodvádí.

Příjmy poplatníků jsou různorodé a základ daně poplatníka je proto rozdělen na několik dílčích částí. V České republice je základ daně tvořen pěti dílčími základy daně. Dílčím základem daně podle § 6 ZDP jsou příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky snížené o sociální a zdravotní pojištění povinně hrazené zaměstnancem. Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti snížené o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení tvoří dílčí základ daně podle § 7 ZDP. Dle § 8 ZDP je dílčí základ daně tvořen příjmy z kapitálového majetku, od nichž nelze odečíst žádné výdaje. Dílčí základ daně podle § 9 ZDP zahrnuje příjmy z pronájmu snížené o prokazatelně vynaložené výdaje na dosažení těchto příjmů. Dílčím základem daně podle § 10 ZDP jsou také ostatní příjmy snížené o výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení. V případě tohoto dílčího základu daně pokud jsou vynaložené výdaje vyšší než příjmy, k rozdílu se nepřihlíží, výdaje lze uplatnit pouze do výše příjmů.

Jelikož v praktické části diplomové práce budou srovnání poplatníci z příjmů fyzických osob mající příjmy pouze ze závislé činnosti, je nutné podrobněji rozebrat dílčí základ daně podle § 6 ZDP, tedy příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky. Tyto příjmy

zahrnují například příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru, v nichž musí poplatník dodržovat příkazy plátce, jsou zde také příjmy z práce členů družstev, z práce likvidátorů, atd.

Poplatníci daně z příjmů v České republice jsou rozděleni do dvou skupin, a to na daňové rezidenty a daňové nerezidenty. Daňový rezident má neomezenou daňovou povinnost, tzn. dani z příjmů FO podléhají jak příjmy, které mu plynou ze zdrojů na území ČR, tak příjmy ze zahraničí. Naopak daňový nerezident má omezenou daňovou povinnost, tzn. dani z příjmů FO podléhají pouze příjmy, které mu plynou ze zahraničí.

Poplatníkem daně je každá fyzická osoba, která dosáhla ve zdaňovacím období (zpravidla v kalendářním roce) určitého příjmu, a přitom nezáleží, jaké je národnosti, státní příslušnosti a na daňovou povinnost nemá vliv ani otázka svéprávnosti, nebo zda je to osoba zletilá či nezletilá¹². Poplatníci pobírající příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky jsou v § 6 odst. 2 ZDP označeni jako „**zaměstnanci**“.

Plátcem daně podle § 6 odst. 3 ZDP je právnická nebo fyzická osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň vybranou od poplatníků anebo sraženou poplatníkům. Povinnosti plátce daně má též osoba, která vyplácí příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky. V ust. § 6 odst. 2 ZDP je plátce příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků označen jako „**zaměstnavatel**“.

Za funkční požitky, které se zdaňují obdobně, jako příjmy ze závislé činnosti, se podle § 6 odst. 10 ZDP považují zpravidla platy za výkon veřejné funkce a odměny za výkon funkce v různých orgánech, sdruženích a institucích, i když nositelé tohoto druhu příjmů nejsou v roli poplatníka s povinností dbát příkazů plátce při výkonu práce.¹³

Příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků definované v § 6 odst. 1 a odst. 10 ZDP jsou vyjma příjmů plynoucích ze zahraničí, zdaňovány prostřednictvím zaměstnavatele, který má povinnosti plátce daně a pod jeho majetkovou odpovědností. ZDP definuje příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky v ustanovení § 38h ZDP jako „**mzdu**“.

¹² DĚRGEL, M., ŠMÍDOVÁ, J., (2009), s. 2.

¹³ § 6, ZDP

Podle § 6 odst. 13 ZDP je **ročním základem daně** úhrn všech zúčtovaných nebo vyplácených zdanitelných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků (s výjimkou příjmů osvobozených od daně, příjmů zdaněných srážkovou daní ze samostatného základu daně a příjmů plynoucích ze zdrojů ze zahraničí), zvýšený o částky odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na statní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů podle zvláštních právních předpisů povinen platit zaměstnavatel. Důležité je však vědět, co z příjmů ze závislé činnosti podléhá odvodům pojistného na sociální a zdravotní pojištění.

Základ daně zahrnujících 5 dílčích základů daně se následně ještě upravuje o odpočty. V rámci ČR jsou odpočty tvořeny odčitatelnými položkami od základu daně a nezdanitelnými částmi základu daně. Mezi odpočitatelné položky lze zahrnout ztrátu, která vzniká poplatníkovi v případě, kdy jeho příjmy převažují výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Z takto sníženého základu daně se po zaokrouhlení na celé stokoruny dolů vypočte daňová povinnost. Konkrétní daňovou povinnost lze dále snížit o slevy na dani.

V následující části budou popsány hodnoty těchto slev, a jejich porovnání za rok 2009 a 2010.

2.3 Slevy na dani dle § 35ba ZDP

Sleva na dani je důležitým prvkem při konstrukci daní. Sleva na dani znamená možnost snížení částky daně za stanovených podmínek. Tyto slevy lze členit na standardní a nestandardní, absolutní a relativní. Absolutní sleva na dani má většinou podobu standardní slevy, jelikož je upravena pevnou částkou. Relativní sleva je zpravidla vyjádřena v procentech. Obě mohou mít formu jak absolutních, tak i relativních slev. Slevy na dani se odečítají od celkově vypočítané daně a lze je uplatnit při ročním vyúčtování daně z příjmů nebo měsíčně prostřednictvím zaměstnavatele.

Zaměstnavatel měsíčně posuzuje, které příjmy zaměstnance nejsou předmětem daně a které jsou od daně osvobozeny. Z příjmů, které jsou předmětem daně a které nejsou od daně osvobozeny, má povinnost vypočítat, srazit a odvést měsíční daňovou zálohu, anebo v zákonem vymezených případech konečnou srážkovou daň. Zaměstnanec

má právo u svého zaměstnavatele předložit podepsané „**Prohlášení poplatníka**“, které má význam zejména pro uplatnění slev na dani a také pro uplatnění daňového zvýhodnění na děti. Může je ale podepsat na stejné období kalendářního roku pouze u jednoho plátce (pobírá-li mzdu souběžně od více plátců, může si zvolit, u kterého z nich Prohlášení k dani podepíše). Skutečnost, že u jiného plátce toto právo na stejné období kalendářního roku neuplatnil, stvrdí svým podpisem v tiskopisu Prohlášení k dani. Zaměstnavatel podle obsahu Prohlášení sráží zálohu, popř. namísto srážky zálohy vyplatí bonus na děti. U zaměstnance bez Prohlášení musí nejprve posoudit, zda má vyčíslit a srazit daňovou zálohu, anebo zda jde o zaměstnance, kterému má být z příjmu sražena konečná srážková daň zvláštní sazbou.¹⁴

Slevy, které si mohou uplatnit poplatníci v ČR, jsou následující:

Sleva na poplatníka

Základní sleva na dani ve výši **24 840 Kč ročně** náleží každému poplatníkovi a od roku 2008 bez jakýchkoliv omezení též výdělečně činnému poživateli starobního důchodu a také daňovému nerezidentovi ČR, a to při ročním zúčtování záloh. Základní sleva na dani se nikdy nekrátí. Slevu použijeme celou, bez ohledu na to, zda jsme pracovali celý rok nebo jen část roku.

Pro výpočet daňové zálohy z měsíčního základu daně ze závislé činnosti a funkčních požitků se u zaměstnance s Prohlášením použije 1/12 slevy podle §35ba, tj. **2 070 Kč měsíčně**.

Sleva na manželku

Sleva na dani na manželku žijící s poplatníkem ve společné domácnosti ve výši **24 840 Kč ročně** se uplatní jen za podmínky, že manželka nemá žádné vlastní příjmy, nebo její vlastní příjmy nepřesáhnou 68 000 Kč.

- **přihlíží** se ke všem příjmům (např. k výši hrubé mzdy, k hrubým příjmům (tržbám) z podnikání, z pronájmu, k důchodu ze sociálního zabezpečení, nemocenským dávkám, mateřským dávkám a dávkám v nezaměstnanosti),

¹⁴ PELECH, P., (2010), s. 32.

- **nepřihlíží** se k rodičovskému příspěvku ani ke všem dávkám státní sociální podpory, ke zvýšení důchodu pro bezmocnost, ke stipendiu poskytovanému po dobu soustavné přípravy na budoucí povolání, k dávkám sociální péče atd.

Tato sleva se uplatní až po skončení zdaňovacího období, tj. kalendářního roku v rámci ročního zúčtování daňových záloh, nebo v daňovém přiznání. Slevu nelze z daňových záloh z měsíčního základu daně uplatnit v průběhu roku.

Je-li manželka (manžel) držitelkou (držitelem) průkazu výhod III. stupně (zvlášť těžké postižení s potřebou průvodce) – průkaz ZTP/P, zvyšuje se částka slevy na dvojnásobek, tj. na **49 680 Kč**.

Výše uvedené slevy platí (stejně jako za rok 2009) i v případě, kdy manželka žije v domácnosti s manželem, který má vlastní příjmy do 68 000 Kč za rok 2010. Rovnost mužů a žen je před zákonem zajištěna.

Sleva na dani – invalidita I. stupně

S účinností od 1. ledna 2010 zavádí novela zákona o důchodovém pojištění nové členění invalidity, zejména ruší její členění na částečnou a plnou a vymezuje jeden typ invalidity, který člení do tří stupňů. Nově jsou důchody členěny na invalidní důchody pro invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně. Částečné invaliditě odpovídá invalidita prvního a druhého stupně, plné invaliditě invalidita třetího stupně.

Podmínkou pro uplatnění slevy na dani I. a II. stupně je výplata vlastního invalidního důchodu I. a II. stupně z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění. Nárok na slevu se prokazuje přímo zaměstnavateli, kterému poplatník podepsal Prohlášení. Poplatník předloží rozhodnutí o přiznání důchodu a potvrzení o výplatě tohoto druhu důchodu. Nové potvrzení o výplatě důchodu se předkládá každoročně do 15. února. Invalidní důchod musí být vyplácen – nesmí být pozastavena výplata důchodu z důvodu překročení příjmů. Roční sleva v roce 2010 činí **2 520 Kč**. Slevy se uznají ve výši 1/12 již po výpočtu daňových záloh z měsíční mzdy ve výši **210 Kč měsíčně**.

Jestliže došlo k zániku nároku na invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně (**dříve částečný invalidní důchod**) z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto druhu důchodu a starobního důchodu, prokazuje se potvrzení finančního úřadu.

Sleva na invaliditu III. stupně

Pobírá-li poplatník důchod pro invaliditu třetího stupně (**dříve plný invalidní důchod**) z důchodového pojištění činí roční sleva **5 040 Kč** a nebo 1/12 z roční slevy, a to ve výši **420 Kč měsíčně**. Nárok na slevu se prokazuje opět přímo zaměstnavateli, jemuž poplatník podepsal „Prohlášení“, a to předložením rozhodnutí o přiznání důchodu a potvrzení o výplatě tohoto druhu důchodu. Každoročně do 15. února se předkládá nové potvrzení o výplatě důchodu.

Potvrzením finančního úřadu se poplatník prokazuje v tom případě, kdy došlo k zániku nároku na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto druhu důchodu a starobního důchodu.

Sleva na dani na dítě – daňový bonus

Sleva na dítě v roce 2010 činí **11 604 Kč**. Máme-li nízké příjmy a slevu nevyčerpáme, přebytek slevy získáme jako daňový bonus. Pokud podmínky pro uplatnění slevy – bonusu trvá část roku, uplatníme 1/12 částky za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly podmínky splněny nebo ve kterém se dítě narodilo.

Daň si můžeme snížit na dítě, žijící s námi v domácnosti, které je:

- nezletilé (až do ukončení povinné školní docházky),
- zletilé až do 26 let věku, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání nebo díky zdraví se připravovat nemůže a zároveň je to dítě,
- vlastní,
- osvojené,
- v náhradní péči,
- dítě druhého z manželů,
- vnouče, jehož rodiče nemají příjmy, ze kterých by si mohli slevu na dani uplatnit.

Slevu však nemůžeme uplatit například na dítě družky.

Jedná-li se o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P, částka daňového zvýhodnění, činí **21 360 Kč ročně**.

Sleva na dani pro poplatníka, který je držitelem průkazu ZTP/P

Sleva na dani pro poplatníka, který je držitelem průkazu ZTP/P (zvláště těžké postižení s potřebou průvodce), náleží podle § 35ba odst. 1 písm. C) ZDP ve výši **16 140 Kč ročně a nebo 1 345 Kč měsíčně** (jako i v roce 2009). Přiznání této slevy na dani není vázáno na skutečnost, zda poplatník pobírá či nepobírá invalidní důchod. Pokud držitel tohoto průkazu pobírá částečný nebo plný invalidní důchod, slevy na dani se kumulují. Nárok na slevu se prokazuje přímo zaměstnavateli, jemuž poplatník předložil Prohlášení, a to předložením průkazu ZTP/P.

Sleva na dani na studenta

Slevu ve výši **4 020 Kč za rok (měsíčně 335 Kč)** uplatníme v případě dodržení stanovené podmínky, a to soustavné přípravy na budoucí povolání a dodržení věkové hranice 26 let. Jde-li o prezenční formu v doktorském studijním programu na vysoké škole, platí vyšší věková hranice 28 let. Poplatník je povinen předložit zaměstnavateli potvrzení školy nebo učiliště¹⁵.

2.4 Sazba daně

Daňové sazby jsou předmětem pozornosti poplatníků, ale i častých srovnání a diskusí. Ve většině zemí je uplatňována klouzavě progresivní sazba daně. Do roku 2008 byla uplatňována tato sazba daně i v ČR. Počínaje rokem 2008 se však namísto klouzavě progresivní daňové sazby ve výši 12 % až 32% zavedla jednotná sazba daně tzv. rovná daň. Mezi nejdůležitější patří to, že sazba daně z příjmů fyzických osob je roce 2010 výši 15%, tedy stejná jako v roce 2009.

2.5 Superhrubá mzda

Superhrubá mzda je hrubá mzda navýšená o odvody sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnavatelem za své zaměstnance. Dříve do základu daně nevstupovaly povinné odvody (sociální a zdravotní pojištění) a to jak na straně zaměstnance, tak na straně zaměstnavatele – byly od daně osvobozeny. Od roku 2008 tyto

¹⁵ PELECH, P., (2010), s. 33-41.

odvody do výpočtu vstupují a daň se počítá z hrubé mzdy zvýšené o tyto odvody placené zaměstnavatelem. To znamená, že hrubý příjem plus povinné veřejnoprávní pojištění placené zaměstnavatelem za zaměstnance u většiny zaměstnanců činí 34 %, v tom sociální 25 % a zdravotní pojištění 9 %, tj. stejně jako v roce 2009.

2.6 Pojistné sociálního pojištění

Pojistné sociálního pojištění je největším veřejným příjmem v České republice. Sociální pojistné vykazuje znaky účelovosti a v některých svých částech zahrnuje určitou míru ekvivalence. Čím více do systému osoba přispívá, tím vyšší nároky jí z něho plynou. Výše nároku však neroste stejně jako příspěvek do systému, roste pomaleji, ale na rozdíl od pojistného roste výše nároku až do nekonečna. Sociální pojistné má z ekonomického hlediska daňový charakter, protože účast na něm je povinná, není individuálním rozhodnutím, zda si pojistnou ochranu jedinec zaplatí nebo zda se bez ní obejde¹⁶.

Sociální systém v ČR se skládá z několika subsystémů. Jako první subsystém můžeme uvést veřejné zdravotní pojištění, které slouží ke krytí výdajů spojených s financováním nutné zdravotní péče v rozsahu daném zákonnými pravidly. Nemocenské pojištění je druhým subsystémem a má pomoci osobám pro nemoc nebo úraz krátkodobě neschopným výdělečné činnosti pomoci nahradit chybějící příjmy z ní. Třetím subsystémem je důchodové pojištění, které pomáhá zejména v případě dlouhodobé nebo trvalé neschopnosti pracovat. Posledním subsystémem je státní politika zaměstnanosti.

Pro všechny subsystémy platí, že ten, kdo má příjmy ze zaměstnání se nazývá zaměstnanec, a ten, který má příjmy ze samostatné výdělečné činnosti je osobou samostatně výdělečně činnou. Základním kritériem účasti na veřejném zdravotním pojištění je trvalý pobyt na území ČR. U sociálního zabezpečení je povinně účasten ten, kdo má zdanitelné příjmy. Vybrané pojistné na veřejné zdravotní pojištění je příjmem jednotlivých zdravotních pojišťoven a pojistné na sociální zabezpečení plyne do státního rozpočtu.

¹⁶ VANČUROVÁ, A., (2010), s. 185.

2.6.1 Konstrukce sociálního pojistného

Konstrukční prvky sociálního pojistného fungují podobně jako u daní. Nové pojmy a jejich daňové ekvivalenty můžeme shrnout takto:

- vyměřovací základ → základ daně,
- sazba pojistného → sazba daně,
- rozhodné období → zdaňovací období.

Vyměřovací základ je ekvivalentem základu daně. Vyměřovací se nazývá také proto, že se využívá nejen pro výpočet sociálního pojistného, ale také pro stanovení velikosti dávky, na kterou má osoba nárok. Vyměřovací náklady se pohybují v určitém intervalu, omezuje se jejich nejnižší i nejvyšší hranice. Minimální vyměřovací základ je nastavením nejmenší tolerované hranice solidarity. Můžeme říci, že každý, kdo je účasten, musí alespoň ve stanovené výši přispívat do subsystémů sociálního pojištění, protože každému z pojištění plynou určité nároky. Maximální vyměřovací základ naopak ohraničuje výši solidarity v systémech, tj. vyjadřuje hranici, za kterou se už solidarita účastníků systémů nepožaduje. Je vymezen stejnou hranicí pro všechny osoby povinné platit bez ohledu na druh příjmů, ale i počet jejich účastí na subsystémech.

Vyměřovacím základem zaměstnance je součet příjmů, které jim zúčtuje jejich zaměstnavatel v souvislosti s činností, která se považuje za zaměstnání. Jeho základ je tedy přímo odvozen od hrubého příjmu ze zaměstnání. Vyměřovací základ zaměstnance i vypočtené pojistné se zaokrouhlují na celé koruny nahoru. Vyměřovací základ zaměstnance, z něhož zaměstnanec odvádí pojistné, nemůže být v roce 2010 vyšší než částka 1 707 048 Kč označovaná jako **maximální vyměřovací základ**. Tato částka představuje 72násobek průměrné mzdy za kalendářní rok. Maximální vyměřovací základ se od roku 2010 v rámci balíčku opatření k omezení deficitu veřejných financí zvýšil o polovinu, tj. ze 48násobku na 72násobek. Jestliže v roce 2009 se týkal jen necelých 3 % zaměstnanců, v roce 2010 to samozřejmě bude ještě méně. Pokud zaměstnanec v tomto roce tohoto maxima dosáhl, tak vše co obdrží navíc, do vyměřovacího základu nevstupuje, a pojistnému tak nepodléhá.

Sazby sociálního pojištění u zaměstnance a zaměstnavatele v roce 2009 a 2010 jsou stejné. Sazba sociálního pojištění u zaměstnavatele činí 25 % z vyměřovacího

základu, z toho na nemocenské pojištění připadá 2,3 %, na důchodové pojištění 21,5 % a na státní politiku zaměstnanosti 1,2 %. Sazba pojištění u zaměstnance činí 6,5 %, z toho 6,5 % na důchodové pojištění, na nemocenské pojištění a na státní politiku zaměstnanosti zaměstnanec neplatí. Sazba zdravotního pojištění v roce 2009 i v roce 2010 u zaměstnavatele činí 9 % a u zaměstnance 4,5 % z vyměřovacího základu.

Rozhodným obdobím je kalendářní měsíc. Výjimkou jsou osoby samostatně výdělečně činné, jejichž rozhodných obdobím je kalendářní rok. Od 1. 1. 2010 je pojistné splatné od 1. do 20. následujícího kalendářního měsíce.

3. DAŇ Z PŘÍJMŮ ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI A SLEVY NA DANI VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EU

Harmonizace přímých daní byla považována v počátcích existence Evropských společenství za méně komplikovanou ve srovnání s nepřímými daněmi vzhledem k existenci stejného typu důchodových daní ve všech členských státech. V daních z příjmů mezi členskými zeměmi však existují výrazné rozdíly v definování předmětu daně i poplatníků, což ukázaly výsledky hodnocení několika pracovních komisí. Velké odlišnosti lze najít v konstrukci základů daně, nezdanitelných částkách, odpočtech, slevách i samotném zdaňovacím období.

Struktura osobních důchodových daní v zemích Evropské unie je velmi různorodá a silně odráží národní tradice jednotlivých členských zemí. Přístup jednotlivých zemí se liší v zohledňování sociálních podmínek daňových poplatníků jako je počet vyživovaných dětí, rodinná situace, invalidita nebo věk. Některé země využívají formu odpočtů od základu daně, jiné slev na dani a řada zemí uplatňuje daňové pásmo pro aplikaci nulové sazby daně. Můžeme říci, že velké rozdíly mezi jednotlivými členskými zeměmi jsou také přímo v daňových sazbách¹⁷.

3.1 Daňový systém na Slovensku

Slovenská ekonomika byla v posledních letech na vzestupu. Před propuknutím ekonomické krize vykazovala jeden z nejvyšších růstů ze zemí OECD. Daňové zatížení na Slovensku patří spolu s mimoevropskými zeměmi mezi nejnižší z členských zemí OECD. HDP na jednoho obyvatele v paritě kupní síly činí 72 %¹⁸ v průměru EU.

Od 1. ledna 2004 vstoupila v platnost daňová reforma, která patří mezi nejpropracovanější reformy na Slovensku. Reformou vláda usilovala o zavedení nízkých daňových sazeb a eliminaci všech výjimek, osvobození od daně a speciálních režimů. V oblasti zdanění příjmů se stěžejním bodem slovenské daňové reformy stalo zavedení rovné daně. Od 1. ledna 2004 byla zavedena jedna sazba daně z příjmů ve výši 19 % a to jak pro fyzické i právnické osoby. Před daňovou reformou znal slovenský daňový systém

¹⁷ LÁCHOVÁ, L., (2010), s. 124

¹⁸ Dostupné na: <<http://www.euroekonom.cz/podnikani-eu-clanky.php?type=pg-podnikani-dane-slovensko>>.

celkem pět sazeb u daně z příjmů fyzických osob. Tyto sazby měly hodnoty 10 %, 20 %, 28 %, 35 % a 38 %¹⁹. Součástí reformy se stalo také zrušení daně z převodu a přechodu nemovitostí, darovací daně a dědické daně. Od té doby nejsou již dary považovány za daňové uznatelné výdaje. Majetkové daně na Slovensku jsou oproti ostatním vyspělým zemím světa minimální.

Stejně jako v ČR se i na Slovensku v současné době existují daně přímé a daně nepřímé. Mezi daně přímé patří daně z příjmů a místní daně a mezi daně nepřímé patří daň z přidané hodnoty a spotřební daně.

Daň z příjmů fyzických osob se řadí mezi **daně přímé**. Hlavním znakem přímých daní je, že se ukládají jednotlivcům, domácnostem a podnikatelským subjektům. Vymezení poplatníka je v tomto případě přímé a jednoznačné.

3.1.1 Charakteristika daní z příjmů FO na Slovensku

Daňové systémy ČR a SR mají stejné základy a i v současné době, i přes reformy, které byly v SR provedeny v r. 2004 a v ČR v roce 2008, se navzájem podobají. Mezi oběma systémy lze však nalézt některé podstatné odlišnosti.

Také na Slovensku je zákon o daních z příjmů neustále upravován právními normami doplněnými o nařízení vlády Slovenské republiky, jsou vydávány různé vyhlášky a opatření Ministerstva financí Slovenské republiky. Tak jako v České republice je i na Slovensku daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob upravována jedním zákonem a to zákonem **č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov, ve znění pozdějších předpisů**. Tento zákon upravuje daň z příjmů fyzických i právnických osob, způsob placení a vybírání daní a byl již vícekrát novelizován.

Následující výklad bude odvozen ze zákona o dani z príjmov, ve znění pozdějších předpisů, pro zdaňovací období 2009 a 2010²⁰.

¹⁹ Dostupné na: <<http://www.cevro.cz/cs/cevrorevue/aktualni-cislo-on-line/2005/2/42286-slovensko-vzor-danove-reformy.html>>.

²⁰ zákon č. 595/2003 Z.z. o daních z príjmov, ve znění pozdějších předpisů.

Poplatníky daně z příjmů na Slovensku jsou všechny fyzické osoby, které dělíme do dvou skupin, a to na:

- poplatníky s neomezenou daňovou povinností,
- poplatníky s omezenou daňovou povinností.

Poplatník s neomezenou daňovou povinností, tzv. rezident, je fyzická osoba, která má na území Slovenské republiky trvalý pobyt nebo zde pobývá alespoň 183 dní v příslušném kalendářním roce. Zdaňuje veškeré příjmy, kterých dosáhl jak na území Slovenska, tak také v zahraničí.

Poplatník s omezenou daňovou povinností, tzv. nerezident, je fyzická osoba, která nemá trvalé bydliště na území Slovenské republiky a pobývá zde méně než 183 dní v příslušném kalendářním roce. Zdaňuje jen příjmy, kterých dosáhl na území Slovenské republiky.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy z činnosti poplatníka a příjmy z nakládání s majetkem poplatníka. Příjmem je nepeněžitě i peněžitě plnění, dosažené i směnou.

Předmětem daně jsou:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 5),
- příjmy z podnikání, z jiné samostatně výdělečné činnosti a z pronájmu (§ 6),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 7),
- ostatní příjmy (§ 8).

Mezi příjmy, které nepatří do předmětu daně zařadíme například příjmy získané darováním nebo zděděním bytu nebo movitého majetku, úvěry, půjčky atd.

Významnou část zákona o daních z příjmů tvoří osvobození od daně, které zahrnuje například sociální dávky a transfery, ale také příjmy z prodeje movitého a nemovitého majetku, ovšem za předpokladu dodržení zákonem stanovených podmínek.

Základ daně se zjistí jako součet dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů. V případě, že výdaje převyšují příjmy, je základem daně daňová ztráta. Slovenská legislativa daně z příjmů fyzických osob obsahuje 4 dílčí základy daně.

Dle § 5 ZDP jsou dílčím základem daně příjmy ze závislé činnosti snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec. Dílčí základ daně dle § 6 ZDP je tvořen příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a z pronájmu, sníženými o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení. K příjmům z kapitálového majetku, které tvoří dílčí základ daně dle § 7 ZDP, výdaje uplatnit nelze. Podle § 8 ZDP je dílčí základ daně tvořen příjmy z ostatní činnosti, což jsou například příjmy z převodu vlastnictví nemovitostí, sníženými o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení, ale pouze do výše těchto příjmů. Pokud jsou výdaje vyšší než příjmy, k rozdílu se nepřihlíží. Jestliže se jedná o výhry v loteriích a jiných podobných soutěžích, které plynou ze zahraničí, nelze v jejich souvislosti uplatnit jakékoli výdaje.

Tak jako v legislativním vymezení daně z příjmů v ČR, i zde je žádoucí bližší vymezení daně týkající se závislé činnosti. **Dílčím základem daně** ve slovenském zákoně jsou podle § 5 ZDP příjmy ze závislé činnosti snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec. Těmito příjmy jsou například příjmy se současného nebo předcházejícího pracovněprávního vztahu, služebního poměru, poměru státních zaměstnanců, kdy při výkonu práce je zaměstnanec nucen dodržovat pokyny a příkazy zaměstnavatele. Mezi další příjmy ze závislé činnosti patří příjmy za práci likvidátorů, prokuristů, nucených správců, členů družstev atd. Ve slovenském zákoně o dani z příjmů lze nalézt výčet příjmů nepatřících do předmětu daně nebo od daně osvobozených. Mezi příjmy, které nejsou předmětem daně patří například hodnota poskytnutých rehabilitačních pobytů v případech a za podmínek stanoveným zvláštním předpisem, atd. Mezi příjmy osvobozené patří například hodnota nealkoholických nápojů poskytovaných zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti, atd.

Dílčím základem daně z příjmů ze závislé činnosti jsou příjmy ze závislé činnosti snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec, nebo příspěvky na zahraniční pojištění zaměstnance, na které se vztahuje povinné zahraniční pojištění stejného druhu.

Zjištěný základ daně, který je součtem všech dílčích základů daně, se dále snižuje o odpočty. Na území Slovenské republiky jsou těmito odpočty odčitatelné položky, čímž je myšlena ztráta, kterou může poplatník uplatit nejpozději v 5 zdaňovacích obdobích následujících po zdaňovacím období, za které byla daňová ztráta vyměřena. **Takto** vyměřený základ daně se zaokrouhluje na celé koruny dolů prostřednictvím sazby daně na konkrétní daňovou povinnost. Od takto vypočtené daňové povinnosti lze odečíst daňový bonus v podobě zvýhodnění na každé vyživované dítě.

Nejvýznamnějšími odpočty jsou pro slovenské poplatníky nezdánitelné části základu daně a zde patří:

- nezdánitelná část základu daně na poplatníka,
- nezdánitelná část základu daně na manželku,
- pojistné na životní pojištění,
- finanční prostředky na účelové spoření,
- příspěvky na doplňkové důchodové spoření podle zvláštního předpisu.

Výše nezdánitelné části daně pro rok 2010, platné od 1.7.2010:

- Jestliže poplatník dosáhne základu daně nižší než 15 387,12 € (86 násobek životního minima platného k 1. 1. 2010), nezdánitelná část na poplatníka v roce 2010 se rovná 4 025,70 € (22,5 x 178,92 životní minimum), tedy 335,47 € měsíčně.
- Jestliže poplatník dosáhne základu daně 15 387,12 € nebo vyššího, nezdánitelná část na poplatníka pro rok 2010 se vypočítá 7 872,48 € mínus jedna čtvrtina základu daně. Je-li tento rozdíl nižší než nula, pak zdanitelná část se rovná nule.
- Pokud poplatník dosáhne základu daně nižší 31 489,92 € nebo se mu rovná a jeho manželka/manžel (žijící ve společné domácnosti) nemá vlastní příjem, nezdánitelnou částí je dále 22,5 násobek životního minima manžela(ky). Pokud manžel, nebo manželka má vlastní příjem, který nedosahuje jeho (jejího) životního minima, je nezdánitelnou částí základu daně (poplatníka) rozdíl mezi 22,5 násobkem jeho (jejího) životního minima a vlastním příjmem manželky/manžela.

- Pokud poplatník dosáhne základu vyšší než 31 489,92 € a jeho manželka/manžel (žijící ve společné domácnosti) nemá vlastní příjem, tak nezdanitelná část se vypočítá 11 898,181 € minus jedna čtvrtina základu daně tohoto poplatníka. Pokud manžel, nebo manželka má vlastní příjem, nezdanitelná část základu daně na manželku/manžela je ještě snížena o vlastní příjem manželky/manžela.

Pro srovnání uvádím nezdanitelné položky pro rok 2009.

- V případě, že poplatník dosáhl základu daně nižší nebo rovno 86 násobku platného životního minima (dále jen „PŽM“), nezdanitelná část základu daně na poplatníka je 22,5-násobek životního minima, 4 025,7 €.
- Jestliže poplatník dosáhl základu daně vyšší než 86 násobek PŽM, tak nezdanitelná část odpovídala rozdílu mezi 44 násobkem PŽM a jedné čtvrtiny základu daně.
- Pokud poplatník dosáhl základu daně nižšího nebo rovno 176 násobku PŽM a jeho manželka/manžel (žijící ve společné domácnosti) neměla vlastní příjem, nezdanitelnou částí byl dále 22,5-násobek životního minima manžela(ky). Pokud manžel, nebo manželka měla vlastní příjem, který nedosahoval jeho (jejího) životního minima, mohl si poplatník odečíst částku rovnou rozdílu 4 025,7 € a sumou vlastních příjmů.
- Pokud poplatník dosáhl základu vyšší než 176 násobku PŽM a jeho manželka/manžel (žijící ve společné domácnosti) neměla vlastní příjem, tak nezdanitelná část odpovídala rozdílu 66,5 násobku PŽM a jedné čtvrtiny základu daně tohoto poplatníka. Pokud manžel, nebo manželka měla vlastní příjem, nezdanitelná část základu daně na manželku/manžela byla snížena o vlastní příjem manželky/manžela.

Účelové spoření

Pod účelovým spořením rozumíme vkládání finančních prostředků do banky nebo placení pojistného na životní pojištění či investování finančních prostředků prostřednictvím společností poskytujících investiční služby nebo služby v oblasti

kolektivního investování na zajištění příjmů, který bude běžet tomuto poplatníkovi po dovršení 55 let věku života. Sleva ve výši 398,33 € se uplatní jen za podmínky, že sjednaná doba placení účelového spoření je nejméně 10 let a plnění nastane nejdříve dovršením 55 let věku poplatníka.

3.1.2 Slevy na dani

Daňový bonus

Mezi daňové úlevy patří daňový bonus. Problematika daňového bonusu je upravená v § 33 zákona č. 595/2003 Z.z o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Daňový bonus je suma, o kterou se snižuje daň poplatníkovi, který vyživuje dítě. Bonus si může uplatnit pouze poplatník, jehož zdanitelné příjmy přesahují 6-ti násobek minimální mzdy. V roce 2009 tyto příjmy činily 1 773 € (295,50 x 6) a v roce 2010 1 846,20 € (370,70 x 6).

V průběhu roku má zaměstnanec nárok na měsíční daňový bonus jen tehdy, když jsou jeho hrubé příjmy ze závislé činnosti v příslušném kalendářním roce aspoň ve výši poloviny minimální měsíční mzdy. V roce 2009 činila polovina minimální měsíční mzdy 147,75 € (295,50/2) a od 1. 1. 2010 se tato částka zvýšila na 153,85 € (307,70/2)²¹.

Zaměstnanci, který uplatňuje daňový bonus jen v některých kalendářních měsících a za rok nedosáhne potřebnou výši zdanitelných příjmů ze závislé činnosti, se vyplacený daňový bonus ponechává. Na plný daňový bonus dle § 33 odst. 7 ZDP však nemá nárok.

Od 1. 7. 2009 do 30. 6. 2010 byla výše daňového bonusu 20 € měsíčně, a to na každé vyživované dítě žijící s poplatníkem ve společné domácnosti. Z důvodu zvýšení měsíčního životního minima od 1. 7. 2010 činí výše daňového bonusu 20,02 € měsíčně²², a to na každé vyživované dítě žijící s poplatníkem ve společné domácnosti.

Daňový bonus se uplatňuje na dítě, žijící s námi v domácnosti, které je:

- nezletilé (až do ukončení povinné školní docházky),

²¹ Dostupné na: < <http://www.upvs.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&aid=797>>.

²² Dostupné na: < <http://www.upvs.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&aid=797>>.

- zletilé až do **25** let věku, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání nebo díky zdraví se připravovat nemůže a zároveň je to dítě:
- vlastní,
- osvojené,
- v náhradní péči,
- dítě druhého z manželů.

Daňový bonus na vyživované dítě nelze přiznat v případě, že:

- dítěti vznikl nárok na invalidní důchod,
- pokud studium na vysoké škole přesahuje standardní délku studia a nebo získalo vysokoškolské vzdělání druhého stupně.

Daňový bonus může uplatnit jen jedna oprávněná osoba. O daňové bonusy je možno požádat také se zpětnou platností. Pokud je daňový bonus vyšší než vypočítaná daň, tak může poplatník požádat správce daně o vyplacení tohoto rozdílu.

Zaměstnanecká prémie

Zákon č. 563/2008 Z.z. o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů s účinností od 1. 1. 2009 zavedl nový institut zaměstnanecké prémie.

Zaměstnanecká prémie („dále jen ZP“) představuje příspěvek ze státního rozpočtu, který se poskytuje za přesně stanovených podmínek a patří mezi daně záporné. Uplatňuje se na konci roku, a to buď v ročním zúčtování a nebo v daňovém přiznání. Její hlavní funkce spočívá v podpoře nízko příjmových skupin obyvatelstva. Představuje tak konkrétní formu **dodatečné sociální pomoci zaměstnancům**. Příjemci jsou zaměstnanci, s příjmem výhradně jen ze závislé činnosti, pohybující se na úrovni blízké minimální mzdy. Se zvyšujícím se příjmem zaměstnance poměrně klesá. ZP má také přispět ke zvýšení zaměstnanosti, obzvlášť u dlouhodobě nezaměstnaných.

Nárok na tento státní příspěvek si může uplatit také pobíratel:

- starobního důchodu,
- předčasného starobního důchodu,
- důchodu ze zahraničního povinného pojištění stejného druhu,
- výsluhového důchodu,

avšak jen v případě, kdy mu tento důchod byl přiznaný jen v průběhu roku, a ne k 1. lednu příslušného zdaňovacího období.

Maximální výše zaměstnanecké prémie v roce 2010 činila 157,04²³ eura.

3.1.3 Mzda

Postup výpočtu čisté mzdy

Čistou mzdou rozumíme částku, kterou dostaneme odečtením pojistného na sociální a zdravotní pojištění daně z příjmu FO od hrubé mzdy.

Čistým příjmem pak konečnou částku, kterou daná rodina skutečně obdrží. Od čisté mzdy se čistý příjem liší sumou rodičovského příspěvku, daňového bonusu, případně sociální dávky.

- **Prvním krokem při výpočtu čisté mzdy** pracujícího jednotlivce na Slovensku je, stejně jako v České republice, odvod pojistného.

Vyměřovacím základem pro výpočet tohoto pojistného je **hrubá mzda**. Celkovou částku pojistného na zdravotní a sociální pojištění, kterou poplatník zaplatí, dostaneme vynásobením vyměřovacího základu příslušnou sazbou pojistného.

Na Slovensku jsou přesně dány **stropy pojistného**. Jedná se o maximální výši vyměřovacího základu. U důchodového pojištění (starobní, invalidní), pojištění nezaměstnanosti, zdravotního pojištění a rezervního fondu solidarity je stropem trojnásobek jedné dvanáctiny všeobecného vyměřovacího základu, u nemocenského pojištění a garančního fondu jeden a půl násobek. Tyto stropy jsou závazné jak pro zaměstnavatele, tak také pro zaměstnance.

- Dalším krokem je **výpočet daně z příjmu** fyzické osoby (DPFO).

Sazba daně z příjmu fyzických osob se od roku 2004 na Slovensku nezměnila, takhle dlouhý časový úsek beze změny je v Evropě výjimečný a pro ekonomiku velmi pozitivní.

²³ Dostupné na: <<http://img.dashofer.sk/cif/dashofer/ukazky/MU.pdf>>.

Sazba daně z příjmu FO na Slovensku činí 19 %.

Nezdanitelná část základu daně je:

- 4 025 € (měsíčně 335 €), pokud základ daně plátce daně za rok je roven nebo nižší 15 387 €,
- 7 872,48 € - (základ daně děleno čtyřmi), pokud základ daně plátce daně je vyšší než 15 387 €.

Daňový základ pro výpočet daně z příjmů fyzické osoby dostaneme odečtením pojistného na sociální a zdravotní pojištění a nezdanitelné části daňového základu od hrubé mzdy.

3.1.4 Konstrukce sociálního pojistného

Před samotným výpočtem pojistného je zaměstnavatel povinen určit výši vyměřovacího základu z něhož se bude pojistné odvádět. Vyměřovacím základem je příjem zaměstnance za vykonanou práci, který podléhá dani z příjmu, náhrada mzdy za dovolenou na zotavenou, náhrada mzdy za svátek, atd.

Sociální pojištění je, na rozdíl od České republiky, na Slovensku rozděleno na sedm druhů pojištění.

Zaměstnanec ze své hrubé mzdy odvádí:

- na nemocenské pojištění 1,4 % z vyměřovacího základu,
- na starobní důchodové pojištění 4 % z vyměřovacího základu,
- na pojištění v invaliditě 3 % z vyměřovacího základu,
- na pojištění v nezaměstnanosti 1 % z vyměřovacího základu,
- na zdravotní pojištění 4 % z vyměřovacího základu.

Celkem odvody zaměstnance činí 13,4 %²⁴ z vyměřovacího základu.

Na Slovensku jsou dále aplikovány systémy dobrovolného penzijního a nemocenského pojištění a pojištění v nezaměstnanosti.

²⁴ Dostupné na: <<http://www.socpoist.sk/zamestnanec/1392s#vznik-a-zanik-socialneho-poistenia-zamestnanca>>.

Zaměstnavatel odvádí pojistné v této výši:

- na nemocenské pojištění 1,4 % z vyměřovacího základu,
- na starobní důchodové pojištění 14 % z vyměřovacího základu (pokud má zaměstnanec důchodové spoření, tak Sociální pojišťovna postupuje 9 % správcovské důchodové společnosti),
- na pojištění v invaliditě 3 % z vyměřovacího základu,
- na úrazové pojištění 0,8 % z vyměřovacího základu,
- na garanční pojištění 0,25 % z vyměřovacího základu,
- na pojištění v nezaměstnanosti 1 % z vyměřovacího základu,
- do rezervního fondu solidarity 4,75 % z vyměřovacího základu.

Celkem odvody zaměstnavatele činí 25,2 %²⁵ z vyměřovacího základu.

Celková částka, kterou zaměstnanec a zaměstnavatel dohromady na pojistné zaplatí, je součtem jednotlivých sazeb pojistného. Každý druh pojistného má určenou svou sazbu a poplatníci tak mají přehled o tom, kolik do jakého systému přispívají. Velkou nevýhodou je však vyšší administrativní náročnost.

3.1.5 Trh práce a mzdy

Měsíční životní minimum na Slovensku platné od 1. 7. 2010 je 185,38 €²⁶. Průměrná mzda ve druhém čtvrtletí roku 2010 činila 758 €, minimální mzda pak 308 €. Míra nezaměstnanosti se v průběhu roku 2010 pohybovala kolem hodnoty 14,5 %, v předchozím roce pak v rozmezí 10 až 12 %²⁷.

Standardní pracovní doba na Slovensku činí 40 hodin týdně. Zaměstnanec, který vykonává práci střídavě v obou směnách ve dvousměnném provozu, má pracovní čas nejvýše 38,75 hodiny a zaměstnanec v trojsměnném provozu nebo v nepřetržitém provozu nejvýše 37,5 hodin týdně. Za práci přesčas dle § 97 Zákoníku práce náleží

²⁵ Dostupné na: <<http://www.socpoist.sk/zamestnavatel/1384s>>.

²⁶ Dostupné na: <<http://www.podnikam.webnoviny.sk/zivotne-minima/sumy-zivotneho-minima-od-1-7-2010/15473>>.

²⁷ Dostupné na: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=24138>>.

zaměstnanci 25%²⁸ příplatek. Základní výměra dovolené je nejméně 4 týdny v kalendářním roce.

3.2 Daňový systém v Polsku

Polský daňový systém je relativně složitý, obsahuje řadu možností úlev a výjimek. V Polsku na začátku devadesátých let došlo k politickým a ekonomickým proměnám, které vedly k nutnosti provedení důkladné reformy v polském daňovém systému a proto se základní prioritou stalo vytvoření takového daňového systému, který by podnítil zahraniční podnikatele k investování v Polsku a v důsledku toho k vytváření nových pracovních míst. Kromě toho v souvislosti se vstupem Polska v roce 2004 do Evropské unie součástí reformy daňového systému byl také proces přizpůsobení polské legislativy právu Evropské unie, což v následku vedlo k harmonizaci polského práva s právem EU.

Mezi základní právní předpisy upravující problematiku daňového systému na území Polské republiky patří:

- Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997 (Sb. Polské republiky z 1997, č. 78, pol. 483),
- Zákon ze dne 29. srpna 1997 – Daňový řád (Sb. Polské republiky z 2005, č. 8, pol. 60 ve znění pozdějších změn),
- Zákony věcného daňového práva přímo upravující práva a povinnosti subjektů práva v rozsahu každé z daní.

Daňovým orgánem v Polsku je rovněž Ministerstvo financí, kterému mimo jiné přísluší výklad daňového práva. Celkové daňové zatížení v Polsku je z členských zemí EU mírně podprůměrné, a to 36,8 %²⁹ k HDP.

V Polském daňovém systému je rozlišováno 12 druhů daní. Tyto daně jako v ČR i na Slovensku rozdělujeme na daně přímé a nepřímé.

²⁸ Dostupné na: <<http://www.zakonnik-prace.com/zakonnik-prace-3.cast-pracovny-cas-a-doba-odpocinku.a4.html>>.

²⁹ Dostupné na: <<http://www.sfinace.cz/firmy-a-podnikani/informace/podnikani-v-eu/Polsko2/>>.

A. Daně přímé:

- daň z příjmů fyzických osob (Podatek dochodowy od osób fizycznych -PIT),
- daň z příjmů právnických osob (Podatek dochodowy od osób prawnych - CIT),
- daň dědická a darovací,
- daň z veřejnoprávní činnosti,
- daň z pozemku,
- daň z lesa,
- daň z nemovitostí,
- daň silniční,
- daň za vlastnictví psa.

Daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob jsou příjmem státního rozpočtu, ostatní zmiňované přímé daně patří mezi příjmy samospráv.

B. Daně nepřímé:

- daň ze zboží a služeb,
- spotřební daň,
- daň z her.

Správa daní a poplatků (dále jen „SDP“)

Správa a výběr daní je v Polsku v kompetenci státní správy (DzPFO, DzPO, DPH, spotřební daň, daň z veřejnoprávní činnosti a další) a samosprávných celků (daň z nemovitosti a silniční daň). Správa všech daní je dvoustupňová, což znamená, že proti rozhodnutí vydaného orgánem první instance se může daňový poplatník odvolat k druhé instanci³⁰.

Zákon o SDP upravuje záležitosti daňových závazků (mj. platební lhůty, penále z prodlení a prologační poplatek, zánik daňových závazků, promlčení, přeplatek, oprava přiznání), daňových informací, daňového řízení, daňové kontroly a ověřujících úkonů, finanční tajemství a vydávání potvrzení.

³⁰ Dostupné na: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/polsko-financni-a-danovy-sektor/5/1000792/>>.

Identifikace a evidence poplatníků „UNIP“

Individuální identifikace poplatníků čísl byla v Polsku zahájena v roce 1993 při zavedení daně z přidané hodnoty.

V souladu se zákonem UNIP mají evidenční povinnost:

- fyzické osoby,
- právnické osoby,
- organizační složky bez právní subjektivity,
- provozovny (pobočky) právnických osob, které jsou na základě zvláštních předpisů poplatníky nebo plátcí daní nebo plátcí pojistného na sociální a zdravotní pojištění,

a získávají daňová identifikační čísla DIČ (NIP). Řízení ve věci přidělení DIČ probíhá na základě zákona o SDP. Evidenci poplatníků vedou finanční úřady, které přidělují DIČ na základě správního rozhodnutí. Toto číslo nemůže mít skrytý nebo zjevný významový charakter, určující jisté charakteristiky poplatníka. DIČ se skládá z deseti číslic, z nich první tři určují finanční úřad přidělující číslo.³¹

3.2.1 Charakteristika daní z příjmů FO v Polsku

Daň z příjmů fyzických osob je daní přímou a je regulována Zákonem o dani z příjmů fyzických osob ze dne 26. července 1991³², který byl v průběhu své platnosti několikrát novelizován. Současnou podobu zákona o dani z příjmů fyzických osob je zákon č. 263/2004 Sb. ze dne 18. listopadu 2004.

Zdanění daně z příjmů fyzických osob upravují tyto právní předpisy:

- zákon ze dne 26. července 1991 o dani z příjmů fyzických osob (Sb. Polské republiky 2000, č. 14, pol. 176 ve znění pozdějších změn),
- zákon ze dne 20. listopadu 1998 o paušální dani z příjmů z některých příjmů dosahovaných fyzickými osobami (Sb. Polské republiky č. 144, pol. 930 ve znění pozdějších změn).

³¹ Dostupné na: <<http://kontaktnicentrum.as4u.cz/cs/ohk-v-jablonci-n-n/dane-a-jina-verejnopravni-plneni-v-podnikatelske-cinnosti-v-polsku.html>>.

³² Dostupné na: <<http://www.abc.com.pl/serwis/du/2000/0176.htm>>.

Následující výklad bude odvozen ze zákona o dani z příjmů v platném znění pro zdaňovací období 2010.

Subjektivita v polské DzPFO je založena především na tzv. **pravidle rezidence**, čili závisí na místě bydliště fyzické osoby a souvisí s tzv. **neomezenou daňovou povinností**. Osoba mající bydliště na území Polské republiky platí daň z **celkové výše** svých tuzemských a zahraničních příjmů, bez ohledu na umístění zdrojů příjmů.

Pokud není možné přidělení daňové povinnosti na základě rezidence, uplatňuje se přidělení dle **pravidla zdroje**, tzn. podle místa dosahování příjmů a konstrukce tzv. **omezené daňové povinnosti**. Platí, že fyzické osoby, které nemají bydliště v Polsku podléhají daňovým povinnostem pouze do výše příjmů získaných na území Polské republiky (dále jen „PR“)

Pokud občan PR má v Polsku „**centrum osobních nebo hospodářských zájmů**“, bude s ním jednáno z hlediska zákona o dani z příjmů fyzických osob jako s polským daňovým rezidentem, bez ohledu na to, zda je jeho pobyt v Polsku přesáhne 183 dnů v roce či nikoliv.

Pod pojmem „**centra osobních zájmů**“ je třeba chápat veškeré rodinné vazby a naproti tomu „**centrum hospodářských zájmů**“ je třeba chápat především jako místo vykonávání výdělečné činnosti a místo z něhož daná osoba spravuje svůj majetek.

Fyzické osoby, které provádějí hospodářskou činnost na území Polska déle než 183 dnů v roce, jsou považováni za rezidenta a podléhají daňovým povinnostem v Polsku. Vztahuje se na ně sazba daně z příjmů ve výši 19 %. Dvojímu zdanění příjmů fyzických osob mají na jedné straně zamezovat ustanovení vnitřního daňového práva a na straně druhé uzavřené mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění.

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby, přičemž žádný zákon fyzickou osobu nedefinuje. Nápomocný je pouze čl. 8 Občanského zákona³³, který ustanovuje, že fyzická osoba je každý člověk od narození až do smrti.

³³ Dostupné na: <<http://bap-psp.lex.pl/serwis/kodeksy/akty/64.16.93.htm>>.

Mezi speciální kategorii daňových poplatníků patří manželé. Jejich společné zdanění je možné díky **tzv. manželskému koeficientu** při splnění uvedených podmínek (není nutné, aby manželé žili ve společné domácnosti):

- trvání po celý daňový rok v manželském svazku,
- trvání po celý daňový rok v manželském bezpodílovém vlastnictví,
- společné a včasné podání žádosti o společné zdanění,
- nikdo z manželů (ani osoba samostatně vychovávající děti) nevyužívá současně zdanění za podmínek stanovených v zákoně ze dne 20. listopadu 1998 o paušální dani z některých příjmů dosahovaných fyzickými osobami).

Kumulace příjmů manželů (osob samostatně vychovávající děti) se zakládá na sečtení příjmů manželů, případně dopočítání příjmů nezletilých dětí, a následné rozdělení součtu příjmů na polovinu. Daň, které se vypočítá z této poloviny je násobená dvěma a také stanovená na jméno obou manželů.

Zákon stanoví **plátce** daně z příjmů fyzických osob. Těmito osobami jsou především zaměstnavatelé, v tom individuální zaměstnavatelé, zemědělská družstva a jiná výrobní družstva, banky vyplácející zahraniční renty, okresní správy sociálního zabezpečení, úřady práce, organizační jednotky vyplácející stipendia, centra společenské integrace. Tyto orgány jsou povinny jako plátce v průběhu zdaňovacího období provádět výpočet a srážku daně z příjmů a odvod daně na účet finančního úřadu

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou **všechny druhy příjmů**, s výjimkou příjmů, které byly zákonem zařazeny do kategorie předmětných osvobození. Zdroje příjmů můžeme rozdělit na dvě kategorie, a to na příjmy ze závislé činnosti a příjmy z majetku.

Mezi zdroje příjmů, ze kterých jsou příjmy předmětem daně patří např:

- příjmy z pracovně-právního, služebního nebo členského poměru, příjmy za práci členů družstev, důchody a renty,
- příjem z nemovitostí anebo jejich částí,

- činnosti vykonávané na základě dohody o provedení práce, smlouvy o dílo, manažerských smluv, příjmy z činnosti znalců, příjmy členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob, likvidátorů,
- nájmy, podnájem, pronájem, pronájem třetí osobě,
- jiné zdroje jako např. dávky sociálního zabezpečení, nemocenská, mateřská, příspěvek na ošetřování člena rodiny, výživné s výjimkou výživného na děti, stipendia, dotace, dary, zatajené příjmy.

Osvobození od daně z příjmů fyzických osob lze rozdělit do následujících skupin majících:

- charakter sociální (např. rodinné dávky, rodinné a ošetrovatelské přídavky, alimenty, porodné, stipendia apod.),
- charakter odškodnění z titulu hospodářských pojištění (např. odstupné placené zaměstnavatelem, renty přiznané válečným a vojenským invalidům a jejich rodinám, pojistná plnění),
- některé výnosy související s prací (např. stravenky, bony, poukázky, kupony, které umožňují zaměstnanci nákup jídla, potravin nebo nealkoholických nápojů),
- některé výnosy související s prodejem (např. výnosy získané výměnou obytné budovy),
- předčasné nebo starobní důchody,
- související s dietami (např. služební cesta zaměstnance),
- některé výnosy z kapitálů a majetkových práv,
- některé projevy hospodářské činnosti,
- osvobození některých příjmů dosahovaných v zahraničí.

Základem daně z příjmů je souhrn příjmů z jednotlivých zdrojů příjmů, který je definován jako rozdíl, o který příjmy z jednotlivých zdrojů příjmů převyšují výdaje na dosažení, zajištění a udržení těchto zdanitelných příjmů daňového poplatníka. Uznatelné náklady jsou stanoveny dvěma způsoby:

- první z nich je formou paušální částky,
- druhý se týká skutečných výdajů, uznaných jako daňově uznatelné náklady.

Základem zdanění je příjem, který je rozdílem mezi sumou příjmů a náklady na jejich získání, po odečtení příspěvků na sociální zabezpečení a další srážky, které stanoví zákon.

Sazba daně v Polsku je uvedená v § 27 DzPFO. Daň v Polsku je vypočítávána progresivním způsobem. To znamená, že občané s vyššími příjmy tak odvedou na dani více než občané s příjmy nižšími. Zatímco v roce 2008 byly v Polsku tři sazby daně (19 %, 30 % a 40 %), v roce 2009 došlo ke snížení daňových sazeb a snížení daňové povinnosti občanů a to na sazby dvě (18 % a 32 %)³⁴. Základní sleva na poplatníka činí v současné době 556 PLN.

Do výše ročního příjmu 85 528 PLN platí pro poplatníka **18% sazba daně** a pro daňového poplatníka, jehož roční příjem je rovem nebo vyšší než 85 529 PLN platí **sazba daně 32%**. Do ročního příjmu 556 zlotých se daň neplatí. Následující tabulka 3.1. ukazuje přesnou stupnici daní z příjmů fyzických osob v roce 2010.

Tab. 3.1 Stupnice daní z příjmu fyzických osob za rok 2010

základ pro výpočet daně (PLN)		
Nad	do	výše daně
	85 528	18% ze základu minus 556,02 PLN
85 528	-	14 839,02 PLN + 32% z hodnoty nad 85 528 PLN

Zdroj: dostupné na: http://www.pit.pl/skala_podatkowa_pit_190.php

Tato daňová stupnice je vzorem vyplývající ze zákona o daních z příjmů fyzických osob, na jehož základě se stanovuje výše daně, kterou zaplatí daňový poplatník z příjmů získaného v jednom daňovém roce. Daňové sazby určují výši daně vůči daňovému základu a mají u této daně povahu progresivních sazeb.

Příjem nepodléhající povinnosti úhrady daně v letech 2010 činí 3 091 PLN.

³⁴ Dostupné na: <<http://www.sfinance.cz/firmy-a-podnikani/informace/podnikani-v-eu/Polsko2/>>.

Uznatelné výdaje v roce 2010

Každý zaměstnanec si může od základu daně z příjmů odečíst náklady na získání příjmů. Zaměstnanec, který pracuje v místě bydliště a má uzavřen pracovní poměr s jednou společností si ze základu daně může odečíst 111,25 zlotých měsíčně (tj. 1 335 zlotých ročně). Zaměstnanec, který má uzavřen více jak jeden pracovní poměr, si odečte částku ve výši 2 002,05 zlotých. Pokud zaměstnanec do práce dojíždí, má pracovní smlouvu s jednou společností, může si ze základu daně odečíst 139,06 zlotých (1 668,72 zlotých za rok) a u zaměstnance s více pracovními poměry je to částka ve výši 2 502,56 zlotých za rok³⁵.

3.2.2 Slevy na dani a ze základu daně

Sleva na dítě

V Polsku si rodiče, zákonní zástupci nebo pěstouni mohou v roce 2010 uplatnit slevu na dítě, a to ve výši 92,67 zlotých měsíčně, tj. 1 112,40 zlotých ročně, na jedno dítě, které žije s poplatníkem ve společné domácnosti, a to na dítě, které je:

- nezletilé, tedy do 18 let věku,
- zletilé až do věku 25 let, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání, jestliže jejich roční příjem nepřesáhne 3 089 zlotých³⁶.

Sleva na internet

Každý rok si mohou poplatníci odečíst ze základu z příjmů slevu za používání internetu, která v roce 2010 činí 760 zlotých. Internet však musejí využívat v místě svého bydliště a k přiznání musí být doložena faktura s DPH. Tato sleva lze uplatnit v případě, že poplatník platí daň z příjmů ve výši 18%³⁷.

Sleva na rehabilitaci

Daňový poplatník uplatňuje v roce 2010 slevu na rehabilitaci, a to ve výši 2 280 zlotých za rok. Sleva zahrnuje náklady spojené za účelem usnadnění výkonu vitálních funkcí, které vynakládá poplatník nebo zdravotně postižená osoba zařazena, dle platné legislativy, do I. nebo II. stupně invalidity³⁸.

³⁵ Dostupné na: <http://www.pit.pl/koszty_uzyskania_przychodu_pit_214.php>

³⁶ Dostupné na: <<http://www.pit.pl/ulga-prorodzinnna/index.php>>

³⁷ Dostupné na: <<http://www.pit.pl/ulga-internet/>>

³⁸ Dostupné na: <<http://www.pit.pl/ulga-rehabilitacyjna/>>.

Sleva na zdravotní pojištění

Poplatník si z daně z příjmů odečítá zdravotní pojištění ve výši 7,75 %, i když celkově na zdravotním pojištění odvádí 9 % z vyměřovacího základu.

Daňové přiznání

Vzniká pouze na základě zákona o dani z příjmů. Daňoví poplatníci mají v termínu do dne 30. dubna následujícího roku podat na finančním úřadě přiznání týkající se výše dosaženého příjmu v daňovém roce.

3.2.3 Konstrukce sociálního pojistného

Pojistné na sociální pojištění se obecně považuje za jednu ze základních součástí vysokých pracovních nákladů v Polsku. Současný systém platí od roku 1999 a je založen na svém nejdůležitějších pilíři – důchodovém pojištění – na Správě sociálního zabezpečení a Otevřených důchodových fondech.

Pojistné na zdravotní pojištění je v současné době spravováno Národním fondem zdraví a slouží k financování služeb pro oprávněné osoby.

V Polsku je součástí sociálního zabezpečení:

- důchodové pojištění pro případ stáří,
- důchodové pojištění pro případ invalidity,
- pojištění v nemoci a mateřství,
- pojištění proti pracovním úrazům a nemocem z povolání,
- zdravotní pojištění,
- pracovní fondy.

Za vybírání pojistného v oblasti sociálního pojištění (důchodové pojištění pro případ stáří, nemocenské pojištění, úrazové pojištění a zdravotní pojištění) osob, které nepracují v zemědělství z velké části zodpovídá Centrální ústav sociálního pojištění („ZUS“), který rovněž zodpovídá za vyplácení dávek.

Zaměstnavatel a Správa sociálního zabezpečení (dále jen „ZUS“) jsou povinni k výplatě náhrady mzdy v případě pracovní neschopnosti zaměstnance.

Důchodové starobní pojištění

Pojistné na důchodové starobní pojištění je financováno z jedné poloviny zaměstnancem a z druhé poloviny zaměstnavatelem. Celková výše pojištění činí 19,52 % vyměřovacího základu. Zaměstnanec a také zaměstnavatel odvedou Správě důchodového zabezpečení po 9,76 % vyměřovacího základu.

V případě podnikatelů – fyzických osob a osob, které s nimi spolupracují, hradí celé pojistné podnikatel.

Vyměřovací základ pojistného na důchodové starobní pojištění je omezen. Pro rok 2010 byla stanovena výše ročního omezení vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění na 94 380 PLN.

Důchodové invalidní pojištění

Pojistné na toto pojištění činí 6 % vyměřovacího základu, z čehož pojištěnec hradí 1,5 % a plátce pojistného (zaměstnavatel, objednatel) 4,5 %. V případě podnikatelů - fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí podnikatel. Vyměřovací základ pojistného na důchodové invalidní pojištění je také omezen. Pro rok 2010 byla stanovena výše ročního omezení vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění na 97 380 PLN.

Nemocenské pojištění

Nemocenské pojištění hradí v plné výši pojištěnec a činí 2,45 % z vyměřovacího základu. V případě podnikatelů – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících (pro které je dobrovolné) hradí celé pojistné podnikatel.

Úrazové pojištění

Pojistné na úrazové pojištění se pohybuje v rozmezí mezi 0,37 % a 3,33 % vyměřovacího základu a v celé jeho výši jej financuje plátce pojistného (zaměstnavatel, zadavatel práce). Procentuální sazbu pojistného na toto pojištění pro plátce pojistného, kteří měli povinnost a podali hlášení ZUS IWA za tři následující po sobě předchozí kalendářní roky, stanoví ZUS. Tato správa (ZUS) je povinna oznámit plátcům výši pojistného nejpozději do 20. 4. každého roku. Podrobné informace a pravidla pro

stanovení pojistného na úrazové pojištění jsou popsány v příručce "Ustalenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe".

V případě podnikatelů – fyzických osob a osob, které s nimi spolupracující, hradí celé pojistné podnikatel.

V Polsku působí v oblasti obecného a povinného režimu důchodového pojištění také otevřené penzijní fondy, které jsou spravovány soukromými finančními institucemi. Správa sociálního zabezpečení zodpovídá za převod části pojistného na důchodové pojištění do otevřených penzijních fondů, které si pojištěnci sami vyberou. Jedná se o jednu třetinu pojistného, o 7,3 %. Pojistné na starobní pojištění od pojištěnců, kteří nepřispívají do otevřených penzijních fondů, je převedeno do Fondu sociálního zabezpečení. Z Fondu sociálního zabezpečení jsou financovány starobní důchod, invalidní důchod, dávky v nemoci a dávky při úrazech.

Zdravotní pojištění

Pojistné na zdravotní pojištění ve výši 9 %³⁹ vyměřovacího základu je v celé výši hrazeno pojištěncem. Od placení zdravotního pojištění jsou osvobozeny pracující v zemědělství. Za pojištěné jsou považovány osoby (členové rodin), které jsou povinny platit zdravotní pojištění, bydlí na území PR a nepodléhají povinnému zdravotnímu pojištění. Systém financování zdravotní péče a povinnosti podnikatelů v této oblasti upravuje zákon o službách zdravotní péče („UŚOZ“).

Od placení zdravotního pojištění jsou osvobozeny osoby pracující v zemědělství.

Členové rodin osob, které jsou povinny platit zdravotní pojištění, kteří bydlí na území Polské republiky a nepodléhají povinnému zdravotnímu pojištění, jsou považováni za pojištěné.

Systém financování zdravotní péče a povinnosti podnikatelů v této oblasti upravuje zákon o službách zdravotní péče.

³⁹ Dostupné na: <<http://www.pit.pl/odliczenie-zdrowotne/>>.

Vyměřovací základ se stanovuje:

- pro zaměstnance – na základě předpisů týkajících se vyměřovacího základu důchodového pojištění,
- pro podnikatele a spolupracující osoby – deklarovaná částka, která nemůže být nižší než 75 % průměrné mzdy.

Část pojistného ve výši 7,75 % vyměřovacího základu se odečítá od daně z příjmů fyzických osob nebo paušální daně z příjmů, placené pojištěnými osobami.

Správa sociálního zabezpečení je zodpovědná za správnost údajů o pojištěných osobách a je oprávněna k provádění kontrol správnosti přihlášení ke zdravotnímu pojištění osob, na které se toto pojištění vztahuje a deklarovaných vyměřovacích základů pro pojistné, správnosti výpočtu, placení a odvádění pojistného.

Z vypočteného vyměřovacího základu odvádí ještě zaměstnavatel nebo zadavatel práce také 2,45 % na **pracovní fondy**.

V Polsku spadají do oblasti působnosti režimu sociálního zabezpečení téměř všechny osoby výdělečně činné, jak zaměstnanci tak také osoby samostatně výdělečně činné a rodinní příslušníci obou skupin.

Sociální pojištění může být povinné nebo dobrovolné. Všechny osoby výdělečně činné, tedy zaměstnance, přihlašují na Správě sociálního zabezpečení jejich zaměstnavatelé. Samostatně výdělečně činné osoby a příslušníci duchovní správy mají povinnost přihlásit se sami.

3.2.4 Trh práce a mzdy

Průměrná měsíční mzda za rok 2009 byla v Polsku byla 3 400 PLN, za rok 2010 činí 3 650 PLN. Minimální mzda v roce 2009 činila 1 276 PLN měsíčně. Od 1. 1. 2010 byla minimální mzda zvýšena na 1 317 PLN. Míra nezaměstnanosti dosahovala v červnu 2010 11,6 %. Od roku 2009 mírně vzrostla, neboť v červnu 2009 činila 10,6 %.

Pracovní dobu v Polsku upravuje Zákoník práce a je stanovena na 8 hodin denně, tedy 40 hodin týdně. S povolenými přesčasy může pracovní doba dosáhnout maximálně 48 hodin týdně. Maximální výše přesčasů činí 150 hodin za rok⁴⁰.

Nárok na dovolenou upravuje také Zákoník práce. Zaměstnanci, kteří pracují méně než 10 let, mají nárok na dovolenou ve výši 20 dnů. Zaměstnanci pracující více než 10 let mohou čerpat 26 dnů dovolené za rok⁴¹.

⁴⁰ Dostupné na: < <http://www.praca.info/kodeks-pracy.msp?d=d6-czas-pracy/r2-normy-i-ogolny-wymiar-czasu-pracy&ak=kodeks>>.

⁴¹ Dostupné na: < <http://www.praca.info/kodeks-pracy.msp?d=d7-urlopy-pracownicze/r1-urlopy-wypoczynkowe&ak=kodeks>>.

4. Srovnání daňového zatížení zaměstnanců na vzorových modelech

Cílem této části diplomové práce bude srovnat daň z příjmů u vybraných druhů poplatníků žijících v České, Slovenské a Polské republice. Vybraní poplatníci mají příjmy pouze ze závislé činnosti.

Posuzovaní poplatníci jsou 2 a odlišují se svým sociálním postavením ve společnosti. Poplatník A je svobodný a bezdětný, poplatník B je ženatý a má 2 nezletilé děti. Tito poplatníci byli zvoleni, aby se projevilo jestli opravdu budou v důsledku svého sociálního postavení nějakým způsobem zvýhodněni.

Daňoví poplatníci budou srovnáváni za zdaňovací období roku 2010. Legislativní podklady pro tyto výpočty jsou zákony o daních z příjmů v platném znění pro toto zdaňovací období v jednotlivých zemích.

Příslušné výpočty budou provedeny u stejných typů poplatníků v České, Slovenské a Polské republice. Při výpočtech bude jako základ daně brána průměrná roční mzda v jednotlivých zemích a sleva na dani na poplatníka a 2 nezletilé děti. V roce 2010 dosáhla průměrná měsíční mzda v České republice výše 23 951 Kč⁴². Na Slovensku byla zjištěna průměrná mzda ve výši 769⁴³ EUR a v Polsku 3 224,98 zlotých⁴⁴. Sleva na nezletilé dítě v České republice v roce 2010 činila 11 604 Kč za rok, na Slovensku 240,24 EUR za rok a v Polsku 1 112,04 zlotých za rok. Roční sleva na poplatníka v České republice činila 24 840 Kč, na Slovensku 4 025, 64 EUR a v Polsku 556,02 zlotých.

Při výpočtu daňového zatížení je nutné znát výši sociálního a zdravotního pojištění. V případě České republiky je nutné znát výši pojistného, které hradí zaměstnavatel, protože za základ daně je považována superhrubá mzda, což je hrubá mzda zvýšená právě o pojistné hrazené zaměstnavatelem. V případě výpočtů na Slovensku a Polsku postačí znát výši pojištění hrazeného zaměstnancem.

⁴² Dostupné na: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz030911.doc>>.

⁴³ Dostupné na: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=24135>>.

⁴⁴ Dostupné na: <<http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=24>>.

Sociální pojištění v České republice hrazené zaměstnavatelem je 25 % a zaměstnancem je 6,5 %. Zdravotní pojištění v České republice hrazené zaměstnancem je 4,5 % a zaměstnavatelem 9 %.

Na Slovensku je sociální pojištění, které hradí zaměstnanci, rozděleno podle účelu, ke kterému slouží, a to na nemocenské pojištění připadá 1,4 %, na starobní pojištění 4 %, na invalidní pojištění 3 % a na pojištění v nezaměstnanosti 1 %. Celkem odvody zaměstnance činí 9,4 % z vyměřovacího základu. Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem je 4 %.

Sociální pojištění hrazené zaměstnancem v Polsku také rozdělujeme podle účelu, ke kterému souží. Na důchodové starobní pojištění poplatník odvádí 9,76 %, na nemocenské pojištění 2,45 % a na důchodové invalidní pojištění 1,5 %. Celkem odvody zaměstnance činí 13,71 % z vyměřovacího základu. Do otevřených penzijních fondů zaměstnanec odvádí jednu třetinu pojistného, a to znamená 7,3 %. Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem činí 7,75 %.

Použité sazby daně jsou zjištěny dle platné legislativní úpravy v České, Slovenské i Polské republice. V České republice se používá tzv. rovná daň ve výši 15 %, na Slovensku ve výši 19 %. V Polsku je daň vypočítávána progresivním způsobem a daň u průměrné mzdy je odváděna ve výši 18 %.

4.1 Poplatník A

V této podkapitole budou srovnávána daňová zatížení poplatníka A z České, Slovenské a Polské republiky za zdaňovací období roku 2010.

4.1.1 Poplatník A žijící v České republice

Poplatníkem A je svobodný, bezdětný muž, jehož průměrná měsíční zda činila 23 951 Kč. Postup výpočtu je uveden v teoretické části práce pojednávající o legislativní úpravě daní z příjmů fyzických osob v České republice. Prakticky jsou výpočty uvedeny v tabulce č. 4.1. a vyplněné daňové přiznání poplatníka A v ČR najdeme v příloze č. 1.

Tab. 4.1 Výpočet reálného daňového zatížení v ČR za rok 2010

Česká republika	Kč
Průměrná mzda za rok 2010	287 412
Základ daně (superhrubá mzda - 34%)	385 132,08
Po zaokrouhlení	385 100
Daň 15%	57 765
Slevy na dani	
- na poplatníka	24 840
Daň po slevě	32 925
Reálná daňová sazba	11,46%

Zdroj: vlastní výpočty

Z tabulky vyplývá, že ve zdaňovacím období 2010, kdy průměrná roční mzda poplatníka dosahovala 287 412 Kč, daňová sazba činila 15 %, po odečtení slevy na dani – na poplatníka, je reálné mzdové zatížení poplatníka **11,46 %**.

4.1.2 Poplatník A žijící na Slovensku

Průměrná měsíční mzda poplatníka činila 769 EUR. Postup výpočtu je uveden v teoretické části této diplomové práce týkající se legislativy daně z příjmů fyzických osob na Slovensku. Výpočty jsou uvedeny v tabulce č. 4.2.

Tab. 4.2 Výpočet reálného daňového zatížení na Slovensku za rok 2010

Slovensko	EUR
Průměrná mzda za rok 2010	9 228
Zdravotní pojištění 4%	369,12
Sociální pojištění: 9,4%	
- nemocenské pojištění 1,4%	129,19
- starobní pojištění 4,0%	369,12
- invalidní pojištění 3,0%	276,84
- pojištění v nezaměstnanosti 1,0%	92,28
Základ daně	7 991,45
Nezdanitelná část (335,47 měsíčně)	4 025,64
Základ daně před zdaněním	3 965,81
Daň z příjmů 19%	753,50
Daň	753,50
Reálná daňová sazba	8,17%

Zdroj: vlastní výpočty

Z tabulky vyplývá, že ve zdaňovacím období roku 2010, kdy průměrná roční mzda poplatníka činila 9 228 EUR, daňová sazba činila 19 % a po odečtení slevy na dani - na poplatníka, je reálné mzdové zatížení poplatníka **8,17 %**. V příloze č. 2 najdeme vzor vyplněného daňového přiznání SR poplatníka A.

4.1.3 Poplatník A žijící v Polsku

Průměrná měsíční mzda poplatníka činila 3 224,98 zlotých. Postup výpočtů je uveden v teoretické části této diplomové práce týkající se legislativy daně z příjmů fyzických osob v Polsku. V tabulce č. 4.3. jsou uvedeny přesné výpočty reálného daňového zatížení a v příloze č. 3 najdeme vyplněné Polské daňové přiznání.

Tab. 4.3 Výpočet reálného daňového zatížení v Polsku za rok 2010

Polská republika	PLN
Průměrná roční mzda	38 699,76
Sociální pojištění:	
důchodové starobní pojištění 9,76%	3 777,10
důchodové invalidní pojištění 1,5%	580,50
nemocenské pojištění 2,45%	948,14
Náklady na získání příjmů (111,25 měsíčně)	1 335
Základ daně	32 059,02
Daň z příjmů 18%	5 770,62
Nezdanitelná část (46,33 měsíčně)	556,02
Zdravotní pojištění 7,75%	2 588
Daň po slevě	2 626,60
Po zaokrouhlení	2 627
Reálná daňová sazba	6,79%

Zdroj: vlastní výpočty.

Z tabulky vyplývá, že ve zdaňovacím období roku 2010, kdy průměrná roční mzda poplatníka činila 38 699,76 zlotých, daňová sazba činila 18 % a po odečtení slevy na dani - na poplatníka, je reálné mzdové zatížení poplatníka **6,79 %**.

4.1.4 Srovnání daňového zatížení poplatníka A v České, Slovenské a Polské republice

V této podkapitole budou srovnávána daňová zatížení poplatníka A v České, Slovenské a Polské republice za zdaňovací období 2010, pobírající průměrnou mzdu.

Ze shora uvedených výpočtů je patrné, že reálné daňové zatížení poplatníka A, pobírající průměrnou mzdu, je nejvyšší v České republice, tj. 11,46 %. Menší daňové zatížení je na Slovensku, tam bylo zjištěno ve výši 8,17 % a nejmenší reálné daňové zatížení je v Polské republice, jeho výše je 6,79 %.

Důvodem nejvyššího daňového zatížení v České republice je mimo jiné také zavedení superhrubé mzdy, což znamená neuplatnění sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnancem jako daňové uznatelného výdaje a současně navýšení hrubé mzdy o povinné pojistné placené zaměstnavatelem. Opačným příkladem je Slovensko, kde se od hrubé mzdy odečítá sociální a zdravotní pojištění, tudíž se základ daně snižuje a daň bude nižší. Nejnižší reálné daňové zatížení v Polsku je způsobeno tím, že od základu daně se odečítá pouze sociální pojištění, a zdravotní pojištění se odečítá již od vypočítané daně.

Další důvodem rozdílného daňového zatížení je také různá sazba daně. V České republice je zavedena tzv. rovná daň ve výši 15 %, na Slovensku je proporcionální sazba daně ve výši 19 % a v Polsku je daň vypočítávána progresivním způsobem. Občané s vyššími příjmy tak odvedou na dani více než občané s příjmy nižšími. Poplatník pobírající průměrnou mzdu v Polsku platí daň ve výši 18 %.

I když je v Polsku zavedena progresivní 18 % sazba daně z příjmů, na Slovensku 19 % a v Česku 15 %, tak nejnižší daňová povinnost byla vypočítána v Polsku. V České republice bylo zjištěno daňové zatížení nejvyšší. U průměrné mzdy poplatníka A je tak v Polsku efektivní zdanění o 4,67 % nižší než v Česku, a o 1,38 % nižší než na Slovensku. U průměrné mzdy poplatníka A je na Slovensku efektivní zdanění o 3,29 % nižší než v Česku a o 1,38 % vyšší než v Polsku. U průměrné mzdy poplatníka A v České republice je efektivní zdanění na Slovensku o 3,29 % nižší a o 4,67 % vyšší než v Polsku.

4.2 Poplatník B

V této podkapitole budou srovnávána daňová zatížení poplatníka B z České, Slovenské a Polské republiky za zdaňovací období roku 2010.

4.2.1 Poplatník B žijící v ČR

Poplatníkem B je ženatý muž s dvěma nezletilými dětmi, jehož průměrná měsíční zda činila 23 951 Kč. Postup výpočtu je uveden v teoretické části práce pojednávající o legislativní úpravě daní z příjmů fyzických osob v České republice. Prakticky jsou výpočty uvedeny v tabulce č. 4.4.

Tab. 4.4 Výpočet reálného daňového zatížení poplatníka B v ČR

Česká republika	Kč
Průměrná mzda	287 412,00 Kč
Základ daně (superhrubá mzda)	385 132,08 Kč
Daň 15%	57 769,81 Kč
Slevy na dani	
- na poplatníka	24 840,00 Kč
- na 2 děti	23 208,00 Kč
Daň po slevě	9 721,81 Kč
Reálná daňová sazba	3,38%

Zdroj: vlastní výpočty

Z tabulky vyplývá, že ve zdaňovacím období roku 2010, kdy průměrná roční mzda poplatníka činila 23 951 Kč, daňová sazba činila 15 % a po odečtení slevy na dani - na poplatníka a 2 nezletilé děti je reálné mzdové zatížení poplatníka **3,38 %**.

4.2.2 Poplatník B žijící na Slovensku

Následující posouzení bude provedeno na poplatníka B žijícího na Slovensku. Postup výpočtu mzdy je uveden v teoretické části této diplomové práce týkající se legislativy daně z příjmů fyzických osob na Slovensku. Prakticky jsou výpočty uvedeny v tabulce č. 4.5.

Tab. 4.5 Výpočet reálného daňového zatížení poplatníka B na Slovensku

Slovensko	EUR
Průměrná mzda za rok 2010	9 228,00
Zdravotní pojištění 4%	369,12
Sociální pojištění:	
- nemocenské pojištění 1,4%	129,19
- starobní pojištění 4,0%	369,12
- invalidní pojištění 3,0%	276,84
- pojištění v nezaměstnanosti 1,0%	92,28
Základ daně	7 991,45
Nezdanitelná část (335,47 měsíčně)	4 025,64
Základ daně před zdaněním	3 965,81
Daň z příjmů 19%	753,50
Daňový bonus na 2 děti (20,02 měsíčně na jedno)	480,48
Daň	273,02
Reálná daňová sazba	2,96%

Zdroj: vlastní výpočty

Z tabulky vyplývá, že ve zdaňovacím období roku 2010, kdy průměrná roční mzda poplatníka činila 9 228 EUR, daňová sazba činila 19 % a po odečtení slevy na dani - na poplatníka a 2 nezletilé děti, je reálné mzdové zatížení poplatníka **2,96 %**.

4.2.3 Poplatník B žijící v Polsku

Průměrná měsíční mzda poplatníka činila 3224,98 zlotých. Postup výpočtů je uveden v teoretické části této diplomové práce týkající se legislativy daně z příjmů fyzických osob v Polsku. Prakticky jsou výpočty uvedeny v tabulce č. 4.6.

Tab.4.6 Výpočet reálného daňového zatížení poplatníka B v Polsku

Polská republika	PLN
Průměrná roční mzda	38 699,76
Sociální pojištění:	
důchodové starobní pojištění 9,76%	3 777,10
důchodové invalidní pojištění 1,5%	580,50
nemocenské pojištění 2,45%	948,14
Náklady na získání příjmů	1 335
Základ daně	32 059,02
Daň z příjmů 18%	5 770,62
Nezdanitelná část (46,33měsíčně)	556,02
Zdravotní pojištění 7,75%	2 588,00
Sleva na děti (1 112,04 zlotých na 1 dítě)	2 224,08
Daň po slevě	402,52
Reálná daňová sazba	1,04%

Zdroj: vlastní výpočty

Z tabulky vyplývá, že ve zdaňovacím období roku 2010, kdy průměrná roční mzda poplatníka činila 38 699,76 zlotých, daňová sazba činila 18 % a po odečtení slevy na dani - na poplatníka a 2 nezletilých dětí, je reálné mzdové zatížení poplatníka **1,04 %**.

4.2.4 Srovnání daňového zatížení poplatníka B v České, Slovenské a Polské republice

V této podkapitole budou srovnávána daňová zatížení poplatníka B v České, Slovenské a Polské republice za zdaňovací období 2010, pobírající průměrnou mzdu a mající 2 nezletilé děti.

Z uvedených výpočtů je patrné, že reálné daňové zatížení poplatníka B, je opět nejvyšší v České republice, činí 3,38 %. Na Slovensku je reálné daňové zatížení poplatníka B o něco nižší, tj. 2,96 %. Nejnižší reálné daňové zatížení bylo zjištěno opět v Polsku, a ve výši 1,04 %.

Efektivní zdanění v České republice je oproti Slovensku vyšší o 0,42 % a Polsku o 2,34 %. Na Slovensku je ve srovnání s Polskem efektivní zdanění vyšší pouze o 1,92 %

a nižší oproti České republicy 0,42 %. Efektivní zdanění v Polsku je ve srovnání se Slovenskem nižší o 1,92 % a s Českou republikou o 2,34 %.

V následující tabulce č. 4.7. je rozvrženo celkové reálné zatížení poplatníků A i B.

Tab. 4.7 Reálné daňové zatížení poplatníků

	Poplatník A	Poplatník B
Česká republika	11,46 %	3,38 %
Slovenská republika	8,17 %	2,96 %
Polská republika	6,79 %	1,04 %

Zdroj: vlastní výpočty

Z analýzy je jasné patrné, že všechny 3 státy v oblasti zaměstnanecké daně se snaží myslet na poplatníky s nezletilými dětmi. Je vidět určitý sociální aspekt. Z provedených výpočtů je vidět, že ponížení reálného daňového zatížení poplatníků se pohybuje v rozmezí 5,75 % -8,08 %.

4.2.5 Porovnání daňových slev

V této podkapitole budou srovnávány slevy na dani České, Slovenské a Polské republiky za rok 2010. Možnost uplatnění slev na dani představuje solidární prvek, jehož cílem je zohlednit postavení poplatníka a jeho domácnosti.

Následující tabulka č. 4.8. ukazuje základní slevy poplatníka v České republice.

Tab. 4.8 Slevy na dani v ČR

Druh slevy	Kč
základní	24 840
na manžela/manželku	24 840
daňový bonus na dítě	11 604
student	4 020
na invaliditu	
I. a II.stupně	2 520
III. stupně	5 040
držitel ZTP/P	16 140

Zdroj: vlastní práce

Základní sleva poplatníka na Slovensku je uvedená v tabulce č. 4.9.

Tab. 4.9 Slevy na dani na Slovensku

Druhy slev	Eura
daňový bonus	240,24

Zdroj: vlastní správe

Základní slevy poplatníka v Polské republice jsou uvedeny v tabulce č. 4.9.

Tab. 4.10 Slevy na dani v Polsku

Druh slevy	PLN
základní	555,02
sleva na dítě	1 112,40
sleva na pravidelné spoření	do 11 340
zdravotní pojištění	7,75 %

Zdroj: vlastní práce

4.3 Srovnání České, Slovenské a Polské legislativní úpravy daně z příjmů fyzických osob

Česká, Slovenská a Polská republika se zahrnují do transformujících se ekonomik, přestože již nějakou dobu jsou členy Evropské Unie. Z tohoto důvodu se tyto země snaží přizpůsobit své daňové systémy systémům států Evropské unie. Protože Česká a Slovenská republika byly po dlouhou dobu jedním státem, vycházející se stejných zákonů a také se po dlouhou dobu vyvíjejí vedle sebe, nenalézají se v nich velké množství odlišností, jako u Polské republiky.

Předmět daně je v legislativním vymezení daně z příjmů fyzických osob České republiky velmi podobný jako v legislativním vymezení daně z příjmů fyzických osob na Slovensku a Polsku. Jedná se o velmi rozsáhlé množství různorodých druhů příjmů. Rozdílem mezi těmito úpravami je pouze jejich zařazení do dílčích skupin. V Českém zákoně o daních z příjmů je 5 dílčích skupin, na Slovensku 4 a v Polsku 2. Oblast příjmů osvobozených od daně jsou v zákonech velmi rozsáhlé a ani v této oblasti nejsou výrazné rozdíly.

Daňovými poplatníky jsou ve všech zákonech o daních z příjmů fyzických osob fyzické osoby. Tyto fyzické osoby se v České a Slovenské republice dále dělí do dvou skupin. Český zákon o daních z příjmů dělí tyto fyzické osoby na daňové rezidenty a daňové nerezidenty, slovenský zákon o daních z příjmů rozděluje poplatníky s omezenou daňovou povinností a poplatníky s neomezenou daňovou povinností.

V Polské republice žádný zákon fyzickou osobu nedefinuje. Nápomocný je pouze čl. 8 Občanského zákona, který ustanovuje, že fyzická osoba je každý člověk od narození až do smrti.

Základ daně je ve všech zemích stanoven jako součet dílčích základů daně. Zde je rozdíl pouze v počtu jednotlivých dílčích základů daně. Dílčí základy daně se upravují stejným způsobem, což znamená, že se od jednotlivých příjmů odečítají výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Pokud se jedná o úpravu dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti, tak v České republice se tvoří dílčí základ daně podle § 6 příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky zvýšený o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění, které je z těchto příjmů povinen platit zaměstnavatel sám za sebe. Na Slovensku jsou dílčím základem daně příjmy snížené o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. V Polsku jsou dílčím základem daně příjmy snížené o sociální pojištění a náklady na získání příjmu.

Další rozdíly jsou v oblasti pojištění. Výše českého sociálního zabezpečení hrazená zaměstnancem je 6,5 % a sazba zdravotního pojištění 4,5 % z vyměřovacího základu. V ČR je jedna souhrnná hodnota sociálního zabezpečení, která je pouze teoreticky rozepsána, že zahrnuje pojistné na nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Slovenské sociální pojištění zahrnuje pojištění nemocenské, které činí 1,4 %, starobní ve výši 4 %, invalidní ve výši 3 %, pojištění v nezaměstnanosti ve výši 1 %. V Polsku je také sociální pojištění rozděleno do několika částí. Pojištění na důchodové starobní pojištění je ve výši 9,76 %, důchodové invalidní pojištění činí 6 % a nemocenské 2,45 % z vyměřovacího základu. Pojistné na zdravotní pojištění činí 9 % z vyměřovacího základu, od daně z příjmů se však odečítá část pojistného ve výši 7,75 %. Procentuální hodnoty byly uvedeny pouze u pojištění placených zaměstnavatelem, ale i další pojištění jsou důležitá, jelikož je platí zaměstnavatel. Takto podrobné rozčlenění sociálního pojištění poskytuje dobré informace poplatníkům pojištění, ale současně způsobuje vyšší administrativní náklady.

Zdaňovacím obdobím je ve všech třech zákonech o daních z příjmů stanoven kalendářní rok.

Velké odlišnosti v legislativních úpravách jednotlivých zemí lze naléznout v oblasti týkající se odpočtů.

Jedním z velmi důležitých rozdílů mezi jednotlivými zákony je samotná sazba daně. V České republice je stanovena sazba daně ve výši 15 %, na Slovensku ve výši 19 % a v Polsku je daň vypočítávána progresivním způsobem. To znamená, že občané s vyššími příjmy, tak odvedou na dani více než občané s příjmy nižšími. Do výše ročního příjmu 85 528 PLN platí pro poplatníka 18 % sazba daně a pro daňového poplatníka, jehož roční příjem je roven nebo vyšší než 85 529 PLN platí sazba daně 32 %.

Závěr

Hlavním cílem práce byla komparace reálného daňového zatížení fyzických osob mající příjmy pouze ze závislé činnosti v České, Slovenské a Polské republice a kvantifikace rozdílů u různých skupin poplatníků. Vedlejší cíle byly stanoveny následovně: postihnout rozdíly v nastavení daně z příjmů fyzických osob ve sledovaných zemích a ukázat vliv určitých aspektů na výši daňového zatížení.

V rámci první a druhé kapitoly jsem definovala základní teoretická východiska v oblasti daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Tato východiska představují základní rozbor systémů daní z příjmů v České, Slovenské a Polské republice. Na základě takto vymezených prvních dvou kapitol jsem se v poslední kapitole věnovala porovnáním všech tří systémů, výpočtům daňového zatížení u různých druhů poplatníků a zhodnocení vlivu stanovených aspektů na výši daňového zatížení.

Společným rysem systému daně z příjmů ve vybraných zemích je jejich složitost a komplikovanost v podobě řady výjimek, projevujících se zejména v oblasti nezdanitelných částí a odpočitatelných položek. Při zaměření na konkrétní oblasti jsem však identifikovala řadu odlišností v podobě rozdílného rozvrstvení dílčích základů daně, sazby daně, výpočtu daně a vlivu slev.

S ohledem na odlišnost sazeb daně i systémů bylo třeba vhodně zvolit metodu srovnávání dosažených výsledků. Vzhledem k požadavku, aby příklady a jejich výsledky měly co největší vypovídací schopnost, se mi jako nejvhodnější při výpočtech jevílo zohlednění průměrné mzdy. V důsledku toho bylo možné porovnat výši daňového zatížení u jedinců na stejné životní úrovni.

Daňové zatížení jsem vyčíslila pomocí efektivní míry zdanění. Výpočty prokázaly obecně nejvyšší daňové zatížení českých poplatníků, na rozdíl od poplatníku na Slovensku a v Polsku, kde bylo reálné daňové zatížení nejmenší. Jednotlivé slevy a nezdanitelné části snižují daňové zatížení poplatníků, avšak výpočet daně ovlivňují s různou intenzitou v závislosti na své výši. Reálné daňové zatížení poplatníka v České republice, kterým je svobodný a bezdětný muž se pohybuje kolem 11,46 %, na Slovensku kolem 8,17 % a v Polsku byla zjištěna míra reálného daňového zatížení ve výši 6,79 %.

Reálné daňové zatížení ženatého poplatníka s dvěma nezletilými dětmi se v ČR pohybuje kolem 3,38 %, na Slovensku 2,96 % a v Polsku 1,04 %. Z provedených výpočtů vyplývá, že všechny 3 státy v oblasti zaměstnanecké daně se snaží zvýhodňovat poplatníky s nezletilými dětmi. Je zde vidět určitý sociální aspekt.

Srovnáme-li pouze daňové sazby Česká republika i přesto, že má daňovou sazbu nejnižší, tak po kompletní analýze na vzorových modelech bylo zjištěno, že reálné daňové zatížení poplatníků je nejvyšší.

Na závěr mohu říci, že pouhé srovnání daňových sazeb neříká nic o tom, kdo a jaké daně skutečně platí. K lepšímu srovnání je zapotřebí analýza daňového základu a slev na dani jelikož v každé zemi funguje odlišný systém nezdanitelných částek a slev na dani.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. FOJTÍKOVÁ, Jarmila. *Daňový systém*. 2. přepracované vydání Brno: Masarykova univerzita, 2008. 136 s. ISBN 978-80-210-4687-0.
2. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 4. aktualizované vydání Praha: ASPI, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2.
3. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie - úvod do problematiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-432-9.
4. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2007. 271 s. ISBN 978-80-7357-320-1.
5. PELECH, Petr. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2010*. 18. Aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2010. 463 s. ISBN 978-80-7263-572-6.
6. VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2008, aneb, Učebnice daňového práva*. 9. aktualizované vydání. Praha: 1. VOX, 2008. 319 s. ISBN 978-80-86324-72.
7. VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydání. Praha: VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

ZÁKONY

8. Zákon ze dne 26.července 1991, o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č. 595/2003 Z.z., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

INTERNETOVÉ ZDROJE:

11. ABC a Wolters Kluwer business: *AKTY PRAWNE* [online]. [cit. 2011-01-31]. Dostupné z WWW: <http://www.abc.com.pl/serwis/du/2000/0176.htm>
12. BusinessInfo.cz: *Polsko: Daňový a finanční sektor* [online]. [cit. 2011-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/polsko-financni-a-danovy-sektor/5/1000792/>
13. CEVRO: *Slovensko: vzor daňové reformy* [online]. [cit. 2005-02-01]. Dostupné z WWW: <http://www.cevro.cz/cs/cevrorevue/aktuální-cislo-on-line/2005/2/42286-slovensko-vzor-danove-reformy.html>

14. Český Statistický úřad [online]. [cit. 2011-03-09]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz030911.doc>
15. Dz.U.64.16.93: *Kodex ciwilny* [online]. [cit. 2011-01-02]. Dostupné z WWW: <http://bap-psp.lex.pl/serwis/kodeksy/akty/64.16.93.htm>
16. Euroekonom.cz: *Podnikání a daně na slovensku* [online]. [cit. 2010-10-06]. Dostupné z WWW: <http://www.euroekonom.cz/podnikani-eu-clanky.php?type=pg-podnikani-dane-slovensko>
17. Kontaktní centrum česko-polské hospodářské spolupráce [online]. [cit. 2011-01-26]. Dostupné z WWW: <http://kontaktnicentrum.as4u.cz/cs/ohk-v-jablonci-n-n/dane-a-jina-verejnopravni-plneni-v-podnikatelske-cinnosti-v-polsku.html>
18. PIT.pl PROSTE PODATKI [online]. [cit. 2011-01-15]. Dostupné z WWW: http://www.pit.pl/koszty_uzyskania_przychodu_pit_214.php
19. Podnikam.SK: *Sumy životného minima od 1.7.2010* [online]. [cit. 2010-11-02]. Dostupné z WWW: <http://podnikam.webnoviny.sk/zivotne-minima/sumy-zivotneho-minima-od-1-7-2010/15473>
20. praca.info: *Kodeks pracy* [online]. [cit. 2011-01-15]. Dostupné z WWW: <http://www.praca.info/kodeks-pracy.msp?d=d6-czas-pracy/r2-normy-i-ogolny-wymiar-czasu-pracy&ak=kodeks>
21. SFINANCE.CZ: *Pravidla pro podnikání v Polsku 2. část* [online]. [cit. 2011-01-15]. Dostupné z WWW: <http://www.sfinance.cz/firmy-a-podnikani/informace/podnikani-v-eu/Polsko2/>
22. Sociálna poisťovna: *Zamestnanec* [online]. [cit. 2010-12-06]. Dostupné z WWW: <http://www.socpoist.sk/zamestnanec/1392s#vznik-a-zanik-socialneho-poistenia-zamestnanca>
23. Sociálna poisťovna: *Zamestnávateľ* [online]. [cit. 2010-12-06]. Dostupné z WWW: <http://www.socpoist.sk/zamestnavatel/1384s>
24. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. [cit. 2011-03-03]. Dostupné z WWW: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=24138>
25. Ubezpieczenia społeczne [online]. [cit. 2011-01-20]. Dostupné z WWW: <http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=24>
26. Ústredný portál verejnej správy Slovenskej republiky [online]. [cit. 2010-12-06]. Dostupné z WWW: <http://www.upvs.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&aid=797>
27. Zákoník práce [online]. [cit. 2010-12-01]. Dostupné z WWW: <http://www.zakonnik-prace.com/zakonnik-prace-3.cast-pracovny-cas-a-doba-odpocinku.a4.html>

Seznam zkratek

Dz.U.	Úřední věstník
DzPFO	Daň z příjmů fyzických osob
ZDP	zákon o dani z příjmů
PŽM	platné životní minimum
ZP	zaměstnanecká premie
FO	fyzická osoba
SDP	správa daní a poplatků
UNIP	identifikace a evidence poplatníků
ZUS	Centrální ústav sociálního pojištění

Seznam tabulek

- Tabulka č. 3.1 **Stupnice daní z příjmů fyzických osob za rok 2010**
- Tabulka č. 4.1 **Výpočet reálného daňového zatížení v ČR za rok 2010**
- Tabulka č. 4.2 **Výpočet reálného daňového zatížení na Slovensku za rok 2010**
- Tabulka č. 4.3 **Výpočet reálného daňového zatížení v Polsku za rok 2010**
- Tabulka č. 4.4 **Výpočet reálného daňového zatížení poplatníka B v ČR**
- Tabulka č. 4.5 **Výpočet reálného daňového zatížení poplatníka B na Slovensku**
- Tabulka č. 4.6 **Výpočet reálného daňového zatížení poplatníka B v Polsku**
- Tabulka č. 4.7 **Reálné daňové zatížení poplatníků**
- Tabulka č. 4.8 **Slevy na dani v ČR**
- Tabulka č. 4.9 **Slevy na dani na Slovensku**
- Tabulka č. 4.10 **Slevy na dani v Polsku**

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29.4.2011

.....

Žaneta Grohmannová

Adresa trvalého pobytu studenta:

739 59, Vělopolí 83

Seznam příloh

Příloha 1	Daňové přiznání - ČR
Příloha 2	Daňové přiznání – Slovensko
Příloha 3	Daňové přiznání - Polsko